

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1950 - 1951, II

Ἐπιπλέον ἀπὸ τὸ πρῶτο μέρος τῆς νεοελληνικῆς βιβλιογραφίας γιὰ τὰ χρόνια 1950 - 1951, ποὺ δώσαμε στὸ προηγούμενο τεύχος (Ἑλληνικά 13 [1954] 397 - 441), δίνουμε τώρα τὸ δεύτερο (Λαογραφία, Γλωσσολογία, Ἱστορία, Τοπογραφία κτλ.) γιὰ τὴν ἴδια διετία. Οἱ γενικὲς ἀρχὲς ποὺ ἐκθέσαμε ἐκεῖ ἰσχύουν κι' ἐδῶ, μόνο πού, γιὰ τὴν ὥρα, τὰ λήμματα δίνονται ἀσχολίαστα, ἔξω ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις (γιὰ τὶς ὁποῖες τὴν εὐθύνη ἔχει πάλι ὁ ὑπογράφόμενος). Ἐλπίζουμε ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο τεύχος, στὴ βιβλιογραφία τῆς διετίας 1952 - 1953, νὰ ἐπεκταθῇ ἡ κριτικὴ ἀνάλυση σὲ ὅλους τοὺς κλάδους.

Δίνουμε ἐδῶ τὰ κεφάλαια τῆς βιβλιογραφίας μὲ τὶς ὑποδιαίρεσεις τῶν. Γιὰ τὶς βραχυγραφίες τῶν περιοδικῶν βλ. Ἑλληνικά 13 (1954) 398.

2. Λαογραφία. Α. Γενικά καὶ Σύμμεικτα. α) Γενικά, Ἱστορία τῆς Λαογραφίας, Λαογράφοι, β) Σύμμεικτα. Β. Μνημεῖα τοῦ λόγου. α) ἄσματα, β) παροιμίες, γ) παραδόσεις, δ) παραμύθια, ε) αἰνίγματα, εὐχές, κατάρες κτλ. Γ. Βίος, κοινωνικὴ ὀργάνωσις, λατρεία κτλ. Δ. Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ λαϊκὴ τέχνη.

3. Γλωσσολογία. Α. Γενικά καὶ Σύμμεικτα. Β. Γραμματικὰ καὶ Συντακτικά. Γ. Λεξιλογικά (καί: Ἑτυμολογικά, Τοπωνύμια). Δ. Ἰδιώματα. Ε. Ἱστορία τῆς γλώσσας, Γλωσσικὸ ζήτημα, Γλωσσολόγοι.

4. Ἱστορία. Α. Γενικά καὶ Σύμμεικτα, Ἱστοριογράφοι. Β. Τουρκοκρατία (1453-1821). Γ. Ἐπανάστασις, Ἀνεξαρτησία (καί: Φιλικὴ Ἐταιρεία, Καποδίστριας) (1821 - 1833). α) Γενικά, β) Προεπαναστατικά, Φιλικὴ Ἐταιρεία, γ) Τὰ γεγονότα, δ) Οἱ ἀγωνιστὲς (καὶ ἄλλα πρόσωπα), ε) Φιλελληνισμός, ς) Τοπικά, ζ) Κείμενα, η) Καποδίστριας. Δ. Ὁθῶν καὶ Γεώργιος Α' (1833 - 1912). α) Γενικά, β) Εἰδικὰ (βλ. καὶ γ - ε), γ) Ἐπτάνησος, Ἐνωτικὸι ἀγῶνες, δ) Κρήτη, Ἐπαναστάσεις, ε) Μακεδονικὸς ἀγῶν. Ε. Νεωτῆ Ἱστορία (1912 κέ.). Ζ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Η. Τοπικὴ Ἱστορία. Θ. Βιογραφικά.

5. Τοπογραφία. α) Ἑλληνικοὶ τόποι (Πελοπόννησος, Ἀττικὴ, Στερεὰ Ἑλλάς, Θεσσαλία, Ἥπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Ἐπτάνησα, Νῆσοι Αἰγαίου, Δωδεκάνησα, Κρήτη, Κύπρος, Μ. Ἀσία καὶ ἀλύτρωτος Ἑλληνισμός). β) Ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια (μὲ τὴν ἴδια σειρᾶ).

6. Τέχνη. (Μεταβυζαντινὴ ζωγραφικὴ, Ἐπτανησιακὴ Σχολή, Λαϊκὴ Τέχνη, Σύγχρονη Τέχνη, Μουσικὴ).

7. Φιλοσοφία, Ἐκπαίδευσις.

8. Παλαιογραφία, Βιβλιογραφία κτλ. α) Ἐπιγραφές, β) Κώδικες (κατάλογοι, καθ' ἕκαστον), γ) Ἐγγραφα, δ) Βιβλιογραφικά.

ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

2. ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

α) Γενικά, *Ίστορία τῆς Λαογραφίας, Λαογράφοι*

1. Τὰ Σαραντάχρονα τῆς *Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας*. ΝΕ 47 (1950) 666 - 675.— Δημοσιεύονται οἱ ὀμιλίαι ποῦ εἰπώθησαν στὸν ἑορτασμὸ τῆς 3 Μαΐου 1950 στὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ»: ἡ Εἰσήγησις τοῦ *Φιλ. Δραγούμη*, προέδρου τῆς Ἑταιρείας, τὸ Χρονικὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας τοῦ *Σπύρου Ι. Θεοδορόπουλου* καὶ Ἡ Λαογραφικὴ Ἐπιστήμη τοῦ *Γ. Α. Μέγα*.

2. *Κώστα Λαζαρίδης*, Δάσκαλος καὶ Λαογραφία. Παιδεία 4 (1950) 175 - 176.

3. *Δημ. Σ. Λουκάτου*, Σύγχρονα προβλήματα λαογραφίας. ΝΕ 48 (1950) 1377 - 1379.

4. *Δημ. Σ. Λουκάτου*, Ἡ λαογραφικὴ ἔρευνα τὰ πρῶτα πενήντα χρόνια τοῦ αἰῶνα μας. ΝΕ 48 (1950) τεύχ. Χριστουγέννων, 287 - 297.

5. *Δημ. Σ. Λουκάτου*, Οἱ λαογραφικὲς σπουδὲς στὴ Γαλλία. ΝΕ 50 (1951) 865 - 870.

6. *D. Petropoulos*, La contribution française au développement de la science du Folklore en Grèce. Bulletin de l'Association Guillaume Budé 10 (1951) 85 - 98.— Κυρίως γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Fauriel καὶ τοῦ Legrand.

7. *Γ. Μέγα*, Ζητήματα ἑλληνικῆς λαογραφίας. Τεύχη 1 - 3. Ἀθ. 1950 - 1951. 8ο Σελ. 144, 126, 172. Ἐκδόσεις Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

8. *Γ. Μέγα*, Ἡ σπουδὴ τῆς λαογραφίας, σκοπὸς καὶ ἔργον αὐτῆς. Ἀθ. 1951. Σελ. 32.

9. *Φαίδωνος Κ. Μπουμπουλίδου*, Ἐπισκόπησις τῆς λαογραφικῆς κινήσεως. ΕΛ 7 (1951) 23 - 29.

10. *Α. Α. Π[απαδοπούλου]*, Λαογραφικὰ ζητήματα. ΑΠ 15 (1950) 254 - 259.

11. *Πολυδώρον Παπαχριστοδούλου*, Θραῖκες λαογράφοι τοῦ ἸΘ' αἰῶνος. Ἀθ. 1951.

β) *Σύμμεικτα* (κατὰ τόπους)

12. *Γερασίμου Καψάλη*, Σύμμεικτα λακωνικὰ λαογραφικά. Λαογραφία 13 (1950 - 51) 115 - 124, 242 - 262.

13. *Τάκη Ἀκρίτα*, Ἡ Θράκη. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 64.

14. *Ι. Βογιατζίδου*, Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἄνδρου. Τόμος Α'. Ἀθ., Ἐκδόσεις Συλλόγου Ἀνδριωτῶν, 1951. 8ο Σελ. 256.

15. *P. P. Argenti - H. J. Rose*, The Folklore of Chios. Cambridge 1949.— Βιβλιοκρισίαι *C. Α. Τρυφανίς*, JHS 71 (1950) 269 - 270, *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950 - 51) 396 - 405.

16. *Στεφ. Καββάδα*, Χιακὰ ἀνάμεικτα. Χίος 1951. 8ο Σελ. 28.

17. *Ἀν. Βρόντη*, Ροδιακὰ λαογραφικά. Τόμος Β'. Ρόδος, Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, 1950. 8ο Σελ. 122. (Ὁ Α' τόμος: Ροδιακὰ. Ἀθ. 1930. Σύλλ. Ὁφελ. Βιβλ.).— Βλ. καὶ βιβλιοκρισίαι *Κ. Διαμαντῆ*, ΕΕΒΣ 20 (1950) 356 - 358.

18. *Ἰακ. Σ. Ζαργάφης*, Λαογραφικά ἐκ Κῶ. Λαογραφία 13 (1950-51) 285-399.
19. *Ἀλ. Δρονδάκης*, Κρήτη. Χανιά 1951. 8ο Σελ. 53.
20. *Εὐαγγελίας Κ. Φραγκάκης*, Συμβολὴ στὰ λαογραφικά τῆς Κρήτης.— Βιβλιοκρισία *Μ. Γ. Π[αριζαῖ]*, Κρ Χρ 5 (1951) 433.
21. *Χρήστον Καραχάλιον*, Ὁ Γουλιναῖς, τὰ χωριά του καὶ τὰ Καμπιά. Ἄθ. 1950. 12ο Σελ. 32.
22. *Melro Merlier*, Présentation du Centre d'Études d'Asie-Mineure. Ἄθ., Ἐκδ. Κύκλου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 1951. 8ο Σελ. 16.
23. *Μέλπωσ Μερλιέ*, Τὸ ἀρχεῖο τῆς Μικρασιατικῆς λαογραφίας. Ἄθ. 1948.— Βιβλιοκρ. *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 154-157.
24. *Ξενοφῶντος Ἀκογίου*, Λαογραφικά Κοιτύρων. ΑΠ 15 (1950) 195-205.
25. *Γεωργίου Κανδηλάπτη*, Λαογραφικά Χαλδίας. ΑΠ 15 (1950) 98-136.
26. *Μιλτιάδη Νυμφοπούλου*, Λαογραφικά Σάντας. ΑΠ 15 (1950) 170-194.
27. † Νευροκοπίου *Ἀγαθαγγέλου Τσαούση*, Ποικίλα λαογραφικά τοῦ χωρίου Χόψα. ΑΠ 15 (1950) 137-169.

B. ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

α) Ἄσματα¹

28. *Ἀναστ. Βρόντης*, Ἡ ἀγόπη στὴ Ρόδο. Δημοτικά τραγούδια τῆς ἀγάπης. Ρόδος. 16ο Σελ. 50.
29. *R. M. Dawkins*, Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων. Λαογραφία 13 (1950-1951) 33-99.
30. *Σπύρου Περσιτέρη*, Δημοτικά τραγούδια Ἰπείρου καὶ Μωρηῶ. Ἄθ. 1950. 4ο Σελ. 152.
31. *Πέτρον Τραϊανοῦ*, Λαϊκὴ Μούσα. Δημοτικά τραγούδια Βορείου Ἑλλάδος ἐναρμονισμένα γιὰ μικτὴ χορωδία. Τεύχος Α'. Θεσσαλονίκη 1951. 8ο Σελ. 80.
32. *Ντίνου Δ. Ψυχογιουῦ*, Ἡλειώτικα δημοτικά τραγούδια. Ἡλειακά 1 (1951) 10-12, 28-29, 46-47.
33. *Γιάγκου Κουλουκάτη*, Δημοτικά τραγούδια Καταφυγίου Πιερίων. Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 20 (1950) 249-250.
34. *Μιχ. Περάνθη*, Τραγούδια ἀπὸ τὴν Ἠπειρο. ΕΔ 6 (1950) 358-360.
35. *Μαρτίνας Γιαννοπούλου* - *Ἐπιτησίνας*, Ζακυνθινὰ λαϊκὰ ἔμμετρα τοῦ καρναβαλιοῦ. ΕΔ 5 (1950) 351-354.
36. *Κώστα Ι. Πιάνη*, Τὸ Σαμιώτικο δημοτικὸ τραγούδι. ΕΔ 6 (1950) 199-204.

¹ Βλ. καὶ τὴ βιβλιογραφία τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, Β. Τὸ δημοτικὸ τραγούδι, Ἑλληνικά 13 (1954) 407-414.

51. Γεωργίου Σουμμελίδη, Άσματα συλλογῆς Ε. Κούση. ΑΠ 15 (1950) 241 - 253.

38. *I. T. Παμπούκη*, Τοῦ Πόντιου. ΕΔ 5 (1950) 761 - 768.

39. (*Ἀνωμόμου*), Ἡ μάχη τοῦ Μοναστηρακιοῦ (δημοτικό). Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 43.— Δημοσιεύεται μικρὸ δημοτικὸ ἄσμα ποῦ ἀναφέρεται στὴ μάχη τοῦ 1809.

40. [*Γ. Γκανούλη*], Δημοτικὰ τραγούδια. Ὁ ἀρματωλὸς τῆς Σαμαρίνας Γιάννης τοῦ Παπᾶ — (Περίφης) (ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ κ. Γ. Γκανούλη). Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 21 (1951) 174. — Ἡ πυρπόλησις τῆς Ναούσης. Αὐτ. 199.

41. *Ἄντ. Κανακάρη*, Λαογραφικὰ τῆς Σίφνου: Ὁ καγκελάριος καὶ ἡ κόρη τοῦ δημογέροντα. ΝΕ 49 (1951) 471 - 472. — Δημοσιεύεται παραλλαγή τοῦ πολὺ γνωστοῦ τραγουδιοῦ «Τῆς κουμπάρας ποῦ γινε νύφη», μετὴν τοπικὴ παράδοση, ποῦ ἀναφέρεται σὲ κάποιον *κατζιλιέρη* τοῦ κάστρου ποῦ ἀθέρησε τὸν ἀρραβώνα του μετὴν τὴν κόρη ἑνὸς δημογέροντα, γιὰ ν' ἀρραβωνιαστῆ τὴν κόρη ἑνὸς δημάρχου.

42. *A. Τσοπανάκη*, Ὁ Κάουρας. Λαογραφία 13 (1950-51) 347.

43. *G. Cocchiara*, Il ponte di Arta. Annali del Museo Pitre 1 (1950).

44. *Ἄνδρέα Δρόσου*, Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ στὴ λαϊκὴ ποίηση. ΕΔ 7 (1951) 679 - 680.

45. *Γιάννη Καιροφύλα*, Τὸ τραγούδι τοῦ ξενιτεμένου στὴ δημοτικὴ μας ποίηση. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου, φύλ. 48-50 (Ἰούλ.-Σεπτ. 1950) σ. 11.

46. *Πάνου Κερασώτη*, Ὁ ἀργαλειὸς καὶ ἡ ὑφαντικὴ στοὺς θρύλους καὶ τὰ τραγούδια. ἈΦ. 1950. 8ο Σελ. 32+32.

47. *Π. Κ. Μελανοφρόδη*, Συμπλήρωμα. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 26 27 [=90-91].— Ἑρμηνεία ἑνὸς στίχου ἀκριτικοῦ τραγουδιοῦ δημοσιευμένου ἀπὸ τὸν Γ. Σουμελίδη, ΑΠ 1 (1928) 47.

48. *B. Πατριαρχέα*, Ἡ λαϊκὴ μούσα τῆς Μάνης καὶ ὁ θρῆνος τοῦ νεκροῦ. ἈΦ. 1950. 8ο Σελ. 58.

49. *Παναγῆ Παπαδᾶ*, Τὰ κάλαντα στὴ δημώδη ποίηση. ΕΔ 5 (1950) 53-54. — Δημοσιεύονται 8-9 λιγόστιχα «παινέματα» (στὸ νοικοκύρη, στὴν κυρά, στὸ γιό, στὴ θυγατέρα κτλ.), χωρὶς ν' ἀναφέρεται τίποτα γιὰ τὴν προέλευσή τους.

50. [*Πολυδ.*] [*Παραχριστοδοῦλου*], Τὰ κάλαντα στὴ Θράκη. ΑΘΘ 16 (1951) 259 - 263.

51. *Μιχ. Περάνθη*, Ποιητικὰ κάλαντα. ΕΔ 6 (1950) 909.

52. *S. Baud - Bouy*, Sur la strophe de la chanson «cleftique». Annuaire de l'Inst. de Philol. et d'Histoire Orientales et Slaves 10 [=Παγκάρπεια Mélanges Henri Grégoire, 2] (1950) 53-78. — Βλ. βιβλιογραφία φιλολογίας, Ἑλληνικά 13 (1954) 414, ἀρ. 111.

53. *Γεωργίου Σκλάβου*, Ἡ δημώδης μουσικὴ τῆς Κρήτης. ΕΔ 6 (1950) 701 - 702.

54. *K. Σ. Κώνστα*, Ἡ Αἰτωλικὴ μουσικὴ λαογραφία. ΕΔ 6 (1950) 367-372.

β) Παροιμίες

55. *Κ. Δ. Ψ[υχογυσιῶν]*, Παροιμιώδεις φράσεις. Ἡλειακά 1 (1951) 29.
56. *Τάσσου Μ. Ζευρώλη*, Λαογραφικά σημειώματα. Τόμος Α'. Ἐκκλησιαστικοὶ παροιμίαι καὶ παροιμιώδεις φράσεις, εὐχαί, ὄρκοι, ἀπειλαί, ὕβρεις, βλασφημίαι, κατάραι, παραδόσεις καὶ θροῦλλοι. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 95.— Λαογραφία τῆς Νάξου.
57. *Δ. Λουκοπούλου - Δ. Λουκάτου*, Παροιμίες τῶν Φαράσων (ὁ τίτλος καὶ γαλλικὰ). Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 220. [Coll. Institut Français d'Athènes].
58. *Octave Merlier*, Proverbes de Farassa. Traduits du grec d'après *Loukoroulos - Loukatos*. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 76. [Coll. Inst. Français d'Athènes].
59. (Συλλογὴ *Φ. Κτενίδου*), Παροιμίαι. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 63.— 12 ποντιακὲς παροιμίες.
60. *Δημητρίου Κ. Παπαδοπούλου*, Παροιμίαι τοῦ χωρίου Σταυρίν. ΑΠ 15 (1950) 32-61.
61. *Δημητρίου Σ. Λουκάτου*, Ζητήματα κατατάξεως παροιμιῶν. ΕΛΑ 6 (1950-51) 245-296.
62. *Κ. Ρωμαίων*, Παρατηρήσεις εἰς βυζαντινὰς παροιμίας. ΕΛΑ 6 (1950-51) 68-77.

γ) Παραδόσεις

63. *Χρήστου Βονῆ*, Συμβολὴ στὴν Κεφαλονίτικη λαογραφία. Τὸ φτερωτὸ φεῖδι. Ἡχώ τοῦ Ἴονίου φύλ. 54-56 (1951) 18.— Τὸ γνωστὸ ἐπεισόδιον (βλ. *Τσιτσιέλη*, Κεφ. Σύμμεικτα κ. ἀ.), ποῦ ἀναφέρεται στὴν ἔκθεση τοῦ Μαλαπιέρου (1509).
64. *Χρήστου Βονῆ*, Οἱ λάμιες τῶν Σπαρτιῶν. Συμβολὴ στὴν Κεφαλονίτικη λαογραφία. Ἡχώ τοῦ Ἴονίου φ. 51-53 (1950) 15.— Τοπικὴ παράδοση.
65. *Ν. Κληρίδης*, Τοπικὲς Κυπριακὲς παραδόσεις. Κυ Γρ 15 (1950) 48-49, 105-106.
66. *Βύρωνος Κωνσταντάρου*, Οἱ Καλλικάντζαροι καὶ ἡ ἀθηναϊκὴ παράδοση. ΕΔ 5 (1950) 17-20.
67. *Βύρωνος Κωνσταντάρου*, Μοῖρες καὶ Νεράϊδες καὶ οἱ παλαιοὶ Ἀθηναῖοι. ΕΔ 5 (1950) 537-540.
68. *Β. Λαούρδα*, Αἱ ἡλικίαι τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σόλωνα καὶ κατὰ τὴν δημώδη νεοελληνικὴν παράδοσιν. ΠΑΑ 21 (1946) [Ἀθ. 1950] 257-263.
69. *Δημ. Λουκοπούλου*, Σύμμεικτα. Λαογραφία 13 (1950-1951) 141-144.— Παραδόσεις, προλήψεις, ἕνα τραγούδι.
70. *Διον. Μαυρογιάννη*, Παναγία ἢ Προυσιώτισσα. ΕΔ 6 (1950) 282.
71. *Γ. Α. Μέγα*, Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ. ΕΔ 7 (1951) 907-908.
72. *Γ. Κ. Σπυριδάκης*, Ἡ Παναγία εἰς τὴν Κύπρον. ΕΔ 6 (1950) 285-286.
73. *Γεωργίας Ταρσοῦλη*, Ἡ βασιλόπηττα καὶ τὰ χαρτιά. Μία μικρασιατικὴ παράδοση. ΕΔ 7 (1951) 33-34.

74. *Ένα άγνωστο ήπειρωτικό παραμύθι για βρυκόλακες από ένα παλιό κώδικα τών αρχείων Βλαχογιάννη. Ανακοίνωση *Αγγέλου Ν. Παπακώστα*. Φιλολογική Πρωτοχρονιά 7 (1950) 251-263.— Δέν πρόκειται για παραμύθι, αλλά για παράδοση. Δημοσιεύεται από Ιατροσοφικό χφ τού 17ου αιώνα· τὸ κείμενο ὅμως (ὅσο καταλαβαίνει κανείς από τις ὄχι πολὺ σαφείς πληροφορίες τού ἐκδότη) ἔχει γραφῆ σὲ ἄγραφα φύλλα τού χφ ἀπὸ ἕναν γιατρὸ Οἰκονόμου «γύρω στὰ 1810». Ἐνδιαφέρουσα παράδοση. Ἡ δημοσίευση ἀμφίβολη σὲ πολλὰ σημεῖα. [Τὸ *ἐδιόβαζεν* (ὑποσ. 6) δὲν σημαίνει «ἀνεγίνωσεν», ὅπως μὲ ἀπορία παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης, ἀλλὰ «περνούσε»].

δ) Παραμύθια

75. *R. M. Dawkins*, Forty-five Stories from the Dodekanese, edited and translated from the MSS of *Jacob Zarraftis*. Cambridge 1950. 4ο Σελ. XII, 560.—Βιβλιοκρισίες *Στ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 380-389, *Γ'. Σπυρδάκη*, ΕΕΒΣ 21 (1951) 315-320.

76. *Π. Γ. Καλλίνικον*, Σαραντα πέντε δωδεκανησιακά παραμύθια. ΝΕ 48 (1950) 1304-1307.—Ἐκτενής βιβλιοκρισία τού βιβλίου τού *R. M. Dawkins*, ἀρ.75.

77. *Ν. Κληρίδη*, Ἱστορίες τών ζώων τῆς Κύπρου. Λαογραφικὸν Παράρτημα Ἐταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν. Λευκωσία Κύπρου 1950. 8ο Σελ. ρμα'. —Παραμύθια, εὐτεράπελες διηγήσεις. Βλ. καὶ κριτικὸ σημεῖωμα *Κ. Χρυσάνθη*, *Κυ Γρ* 15 (1950) 253-254.

78. *Κ. Χατζηϊωάννου*, Κυπριακοὶ μύθοι. Λευκωσία 1948.—Βιβλιοκρισία *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 394-396.

79. *Π. Μηλιοπούλου*, Μακεδονικὰ παραμύθια. Θεσσαλονίκη 1950. 8ο Σελ. 79.

80. *Διονύση Σ. Μινώτου*, Ζακυνθινὰ παραμύθια τῆς τύχης. Λαογραφία 13 (1950-51) 277-284.

81. *Εὐαγγ. Κ. Φραγκάκι*, Τὸ κρητικὸ παραμύθι. ΕΔ 6 (1950) 679-681.

82. *Ἰωάννου Παρχαρίδη*, Ποντιακὰ παραμύθια. ΑΠ 16 (1951) 80-114.

83. *Μιλτιάδη Νυμφοπούλου*, Πάραμύθια Σάντας. ΑΠ 16 (1951) 252-254.

84. + *Σάββα Ἰωαννίδου*, Μύθοι δημῶδεις καὶ ἄσματα Τραπεζοῦντος. ΑΠ 16 (1951) 69-79.

85. *Ξενοφῶντος Ἄκογλου*, Παραλλαγές ποντιακοῦ παραμυθιοῦ. ΑΠ 16 (1951) 238-244.

86. *Ξένου Ξενίτα* [=Ξενοφῶντος Ἄκογλου], Τ' ἀθάνατον νερόν (παραμύθι). Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 21-23.

87. *Σοφίας Μ. Γεδεών*, Τὸ παραμύθι κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ψυχολογίας. Παιδεία 4 (1950) 3-13.

88. *Ἐλευθερίου Ζιαζοπούλου*, Παραμύθια καὶ παραμυθάδες στ' Ἄγραφα τῆς Θεσσαλίας. Λαογραφία 13 (1950-51) 348-350.

89. *Γ. Μέγα*, Ὁ περὶ Οἰδίποδος μῦθος. Ἀθ. Ἐκδόσεις Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1951. 8ο Σελ. 15.

90. *Εὐριπίδη Σούφρα*, Παραμύθι καὶ συμβολισμός. Παιδεία 4 (1950) 152 - 160.

91. *Γεράσιμον Σπαταλά*, Τὸ γέλιο στὰ δημοτικά παραμύθια μας. ΕΔ 5 (1950) 773 - 776.

ε) *Αἰνίγματα, εὐχαί, κατάραι κτλ.*

92. Αἰνίγματα. Ἡλειακά 1 (1951) 49.

93. *Μαριέττας Ε. Γιαννοπούλου* - Ἐπιτηθείας, Ζακυθινὰ ξόρκια. Λαογραφία 13 (1950 - 51) 263 - 276.

94. Λαογραφικά (Αἰνίγματα). (Συλλογὴ *Στεφ. Πασχαλίδου*). Μακεδον. Ἡμερολ. 20 (1950) 237, 261.— Δημοτικά, ἀλλὰ καὶ μερικοὶ λόγοι «λεξιγυφιοί».

95. *Κ. Π. Χατζηϊωάννου*, Ξόρκια ἀπὸ τὴν Κύπρο. Λαογραφία 13 (1950 - 51) 12 - 37.

Γ. ΒΙΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ, ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΤΛ.

96. *Γ. Βαφειάδου*, Ἔθιμα Τραπεζοῦντος καὶ περιφερείας. Τὰ Σουμάδια. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 42.— Ἔθιμα ἀρραβόνων.

97. *Ντίνου Ψυχογιού*, Ἡλειώτικα παιδοκόμια. Λαογραφία 13 (1950 - 51) 340 - 346.— Ἔθιμα καὶ προλήψεις σχετικὰ μὲ τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὴ γέννα.

98. *Ἰακώβου Τ. Βισβίζη*, Νομικά τινὰ ἔθιμα τῶν νήσων Σπετσῶν, Ὑδρας, Πόρου καὶ Σαλαμίνας. Ἐπετ. Ἀρχ. Ἰστ. Ἑλλην. Δικ. 3 (1950) 8 - 16.

99. *Κωνστ. Γ. Διαμαντοπούλου*, Λαογραφικὴ οἰκονομική, Α'. [Ἀθῆναι] 1945.— Βιβλιοκρισία *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950 - 51) 162 - 165.

100. *Κωνστ. Γ. Διαμαντοπούλου*, Λαογραφικὴ οἰκονομική, Β' Λαογραφικὴ οἰκονομική τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀθ. 1950. Σελ. 60.— Ἐπὶ τῇ βάσει Παροιμιῶν Ν. Γ. Πολίτου.

101. *Στεφ. Καββάδα*, Μέτρα βάρους, χωρητικότητος καὶ ἐπιφανείας ἐν Χίφ. Χίος 1951. 8^ο Σελ. 42.

102. *Γ. Ι. Καργώτου*, Δύο χειρόγραφα τῆς ἐν Κύπρῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ. Κυ Σπ 15 (1951) μζ' - ση'.— Γιατροσόφια.

103. *Ν. Κληρίδη*, Κυπριακὴ λαογραφία. Καιρικὲς προβλέψεις. Κυ Γρ 16 (1951) 291 - 292.

104. *Ν. Κληρίδη*, Ἐθιμοτυπίες στὴν Πιτσιλιά. Κυ Γρ 16 (1951) 215 - 218.

105. *Φ. Κουκουλέ*, Οἱ Ἕλληνες τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τὰ βυζαντινὰ ἔθιμα. ΕΔ 8 (1951) 173 - 175.— Ἀνακοίνωση στὸ 8^ο Βυζαντινολ. Συνέδριον τοῦ Παλέσμου.

106. *Δημ. Σ. Λουκάτου*, «Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον...» («ψωμί ψωμάκι»). ΝΕ 47 (1950) 217 - 220, 299 - 302.— Λαϊκὲς δοξασίες σχετικὲς μὲ τὸ ψωμί.

107. *Κώστα Μαρίνη*, Λαογραφικὲς σημειώσεις. Ἡ ἄνοιξη. Σκαρβαβίος 1950, 55 - 57.

108. *Α. Παραρέτου*, Κυπριακή γεωργική λαογραφία. Κυ Σπ 14 (1950) 107-159 καὶ 15 (1951) ιε' - λε'.
109. *Πολύδ. Παπαχριστοδούλου*, Ἡ γιατρικὴ στὴ Θράκη τὸν ΙΘ' αἰῶνα. ΑΘΘ 16 (1951) 165-180.
110. *Δημητρίου Β. Οἰκονομίδου*, Δημόδης ἰατρικὴ ἐν Θράκῃ. ΑΘΘ 16 (1951) 181-228.
111. *Ἑλπινίκης Σταμούλη - Σαράντη*, Λαογραφικὰ Θράκης: ὁ χορός. ΝΕ 47 (1950) 812.
112. *Ἀγγέλου Τόμπα*, Λαογραφία καὶ δίκαιον. Ἡ θεοκρισία καὶ ὁ ἑλλη-
νικὸς λαός. Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 20 (1950) 298-303.
113. *Χ.*, Τὸ σκλάβωμα (μετὰ παρατηρήσεις *Στ. Π. Κυριακίδου*). Λαογραφία 13 (1950-51) 350-360.
114. *Ντίνου Δ. Ψυχογιού*, Τὰ συνήθια τοῦ τόπου μας. Οἱ Γιαννίτσαροι. Ἡλειακά 1 (1951) 5-8, 21-23, 41-44.— Περιγραφὴ ἀποκριάτικων ἐθίμων στὰ καμπίσια χωριὰ τῆς Ἡλείας.
115. *D. Loukatos*, Religion populaire à Céphalonie. Athènes 1951. 8^ο Σελ. 244. [Collection de l'Institut Français d'Athènes].— Μετάφραση τοῦ βιβλίου του «Κεφαλονίτικη Λατρεία». Προστίθεται ἓνα κεφάλαιο: Οἱ εἰκόνες στὰ Σίσσια.
116. *Δ. Λουκοπούλου - Δ. Πετροπούλου*, Ἡ λαϊκὴ λατρεία τῶν Φαράσων. Ἀθ. 1949.— Βιβλιοκρισίεις *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 389-394 καὶ *Κ. Α. Ρωμαίου*, ΝΕ 48 (1950) 899-902.
117. *Ἑλένης Δ. Διομήδη*, Πηλιορείτικα πανηγύρια. Κυ Γρ 15 (1950) 326-329.
118. *Πολ. Παπαχριστοδούλου*, Τ' Ἀναστενάρια καὶ τὰ Δημήτρια. ΑΘΘ 16 (1951) 311-333.
119. *Ἑλπινίκης - Σταμούλη Σαράντη*, Προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες τῆς Θράκης. Λαογραφία 13 (1950-51) 100-114, 203-236.
120. *Μανουὴλ Γεδεών*, Περὶ τῶν μεγαλοπρεπέστερον ἐν Κωνσταντίνου πόλει τελουμένων ἱεροκοσμικῶν πανηγύρεων. Λαογραφία 13 (1950-51) 237-241.
121. *Μιλτιάδη Νυμφοπούλου*, Προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες Σάντας. ΑΠ 16 (1951) 245-251.
122. *Δημητρίου Κ. Παπαδοπούλου*, Ἐθίμα καὶ δοξασίαι περὶ τοὺς νεκροὺς τοῦ χωρίου Σταυρίν. ΑΠ 16 (1951) 179-237.
123. *Κώστα Κατσοφύλα*, Ἡ ζακυνθινὴ κουλούρα. ΕΔ 8 (1951) 773-774.— Τῶν Χριστουγέννων.
124. *Κ. Σ. Κώστα*, Λαογραφικὰ τῆς Αἰτωλίας. Οἱ «κουτσοῦνες» τοῦ Ἀη-
Βασίλη. ΝΕ 49 (1951) 48-49.— Ἡ «κουτσούνα» = τὸ φυτὸ σκίλλα ἢ παράλιος (ἄλλου *μπότσικα* καὶ *μποτσικι*) θεωρεῖται στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀχελώου εὐδαίωνα γιὰ τὴν πρωτοχρονιά.
125. *Βύρωνος Κωνσταντάρα*, Ἡ ἀποκρηὰ στὴν τουρκοκρατημένη Ἀθήνα. ΕΔ 5 (1950) 375-378.

126. *Βύρωνος Κωνσταντάρρα*, Μιά ξεχασμένη ἀθηναϊκὴ γιορτὴ. ΕΔ 5 (1950) 620 - 623.
127. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, Ἔθιμα τῆς Μ. Σαρακοστῆς στὸ Μέτσοβο. ΝΕ 47 (1950) 501 - 505.
128. *Ἑλληνικῆς Σταμούλη - Σαράντη*, Λαογραφικὰ τῆς Θράκης: Τὸ Λαζαροσάββατο. ΝΕ 47 (1950) 494.
129. *Κ. Σ. Κόνστα*, Λαογραφικὰ Αἰτωλίας. Ἔθιμα τοῦ Μεγαλοβδόμαδου. ΝΕ 49 (1951) 583 - 588.
130. *Νιάρχου Κληρίδη*, Ἔνα ἔθιμο πὸ ἐσβησε. Ἡ διαπόμευση τοῦ Ἰούδα. Κυ Γρ 16 (1951) 154 - 155.
131. *Γ. Κ. Σταμπολῆ*, Τὸ Ἑλληνικὸ Πάσχα. ΕΔ 7 (1951) 673 - 678.
132. *Πέτρου Γλέζου*, Λουλούδι τ' Ἀι - Γιωργιοῦ. ΝΕ 47 (1950) 516 - 517.— Χαρατωμένο λογοτέχνημα, ὅπου περιγράφεται ἓνα ἔθιμο στὸ πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὰ Βίλλια τοῦ Κιθαιρώνα καὶ καταγράφεται τὸ ἀρβανίτικο τραγούδι πὸ τραγουδιέται.
133. *Γεωργίου Α. Μέγα*, Ἀγροτικὴ Πρωτομαγιά. ΕΔ 5 (1950) 714 - 716.
134. *Εἰρήνης Παπαδάκη*, Λαογραφικὰ: ὁ Μάης. ΝΕ 47 (1950) 566 - 568.— «Γνωμικὰ καὶ προλήψεις (γιὰ τὸν Μάη) ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ ἀπὸ ἓναν γραφικὸτάτὸ γιορτασμὸ ἀπὸ μιὰ περιοχὴ τῆς Πελοποννήσου» (στὸν κάμπο τῆς Γαστούνης).
135. *Ἑλληνικῆς Σταμούλη - Σαράντη*, Λαογραφικὰ τῆς Θράκης: Τὸ Ψυχοσάββατο τῆς Πεντηκοστῆς. ΝΕ 47 (1950) 593.
136. *Παντελῆ Μελανοφρόδη*, Οἱ Κλωστοί. Ἄθ. 1951. 8^ο Σελ. 64.
137. *Νίκου Σπυροπούλου*, Τὸ πανηγύρι τῆς «Ἁγία - Ἀγάθης». ΕΔ 5 (1950) 423 - 427.

Δ. ΛΑΪΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

138. *Γεωργίου Α. Μέγα*, Ἡ ἑλληνικὴ οἰκία. Ἄθ. 1949. — Βιβλιοκρισίες *Σύλλ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950 - 51) 373 - 380, *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, ΝΕ 47 (1950) 413 - 419.
139. *Γ. Α. Μέγα*, Ζητήματα λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς. ΝΕ 47 (1950) 677-681.
140. *Ἄν. Βρόντη*, Παλιὰ σπίτια τῆς Ρόδου. Λαογραφικὴ μελέτη. Ρόδος 1950. 8^ο Σελ. 42.
141. *Μαρίας Ἰωαννίδου - Μπαρμπαρίου*, Καλύβαι Σαρακατσαναίων. ΕΛΑ 6 (1950 - 51) 231 - 244.
142. *Louisa Bellinger*, Κρητικὰ κεντήματα τῆς συλλογῆς τοῦ «Μουσείου Ὑφαντῶν» τῆς Washington. Κυ Χρ 4 (1950) 264 - 267.
143. *Γεωργίου Σ. Ἡλιάδη*, Ἡ σημασία καὶ ἡ ἀξία τῆς κυπριακῆς λαϊκῆς τέχνης. Κυ Γρ 15 (1950) 352 - 360.

144. *Γακη Λαππα*, Λαϊκή χειροτεχνία. Για υφαντά της Αραχωβας. Φιλολ. Πρωτοχρ. 8 (1951) 204 - 207.
145. *Πινακοθήκη* τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.— Βιβλιοκρισία *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 372-373.
146. *Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλη*, Κεντήματα καὶ φορεσιᾶς τῆς Δωδεκανήσου. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 14, 68 ἔγχρωμα σχέδια.
147. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, Ἡ φορεσιὰ τῆς Σουφλιώτισσας. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 16, 8 εἰκονογραφῆσεις.
148. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, Ἡ λαϊκὴ τέχνη μέσα στὰ πενήντα χρόνια. ΝΕ 48 (1950) τευχ. Χριστουγ., 280-286.
149. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, La sculpture sur bois. Collection de l'«Hellénisme Contemporain», Série: L'art populaire de la Grèce, II. 8^ο Σελ. 58.
150. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, Κεντήματα τοῦ Τρίκερι. 1951. 8^ο Σελ. 47.

3. ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

1. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Οἱ ἀμοιβαῖες γλωσσικὲς ἐπιδράσεις Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Μορφῆς 4 (1950) 314-317, 358-360.
2. *W. Th. Elmel*, Über das «Nachleben» phanariotischer Gräzismen im Rumänischen. BZ 43 (1950) 272-300.
3. *D. Georgacas*, Grammatiche und etymologische Miscellen zum Spät- und Neugriechischen. Glotta 31 (1951) 199-235.
4. *Σπύρον Γεωργακοπούλου*, Ἀπηγήσεις στὴ γλῶσσα μας ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή. Ἀκτῖνες 14 (1951) 73-75.
5. *Ἰω. Καλλέση*, Ἐκθέσεις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ 1951. Ἀθηνᾶ 55 (1951) 344-369.
6. *Γεωργίου Κουρμούλη*, Ἡ ἐκπολιτιστικὴ δύναμις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἀθ. 1950. Σελ. 22.
7. *Εὐαγγέλου Μπόγκα*, Τὰ εἰς τὴν τουρκικὴν, περσικὴν καὶ ἀραβικὴν δάνεια τῆς ἑλληνικῆς. Ἀθηνᾶ 55 (1951) 67-113.

B. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ, ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΚΤΛ.

8. *K. Ἀμάντιου*, Παρουσίασις τῆς κρατικῆς «Νεοελληνικῆς γραμματικῆς (τῆς δημοτικῆς)» κριτικὴ ὑπὸ *N. Ἐξαρχοπούλου* καὶ ἀνταπάντησις *K. Ἀμάντιου*. ΠΑΑ 18 (1943) [Ἀθ. 1950] 88-92.
9. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Ἡ κράση τοῦ συμπλέγματος *ou + e* στὴ μεσαιωνικὴ καὶ νέα ἑλληνικὴ. Ἀθ. 1951. Σελ. 11. [Mélanges offerts à O. et M. Merlier].

10. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Φωνητικά. Ποντιακή Ἑστία 2 (1951) 975-976, 1041-1043.
11. *Θεοδ. Α. Λάδη*, Τὰ σημεῖα τῆς στίξης. (Βοήθημα χρησιμώτατο γιὰ ὄσους θέλουν νὰ γράφουν καλὰ τὰ Ἑλληνικά). Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 48.
12. *Στ. Μάνση*, Οὐσιαστικά οὐδέτερα εἰς -οῦ. Λεξικογραφικὸν Δελτίον (Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) 5 (1950) 123-128.
13. *A. Mirambel*, L'opposition de *ts* et *dz* en grec moderne. Bulletin Soc. Lingu. Paris 46 (1950) 58-68.
14. *A. Mirambel*, Syntaxe néo-hellénique et structure de la langue. Annuaire de l'Inst. de Phil. et d'Hist. orient. et slaves 10 (1950) [=Παγκάρπεια Mélanges Henri Grégoire, 2] 471-482.
15. *A. Α. Παπαδοπούλου*, Ὁ τσιτακισμὸς τοῦ σ. ΑΠ 16 (1951) 62-68.
16. *A. Γ. Τσοπανάκη*, Συμβολὴ στὴ ρύθμιση τοῦ νεοελληνικοῦ κλιτικοῦ συστήματος. Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλολ. Σχολῆς Πανεπ. Θεσσαλονίκης 6 (1950) 243-280.
17. *B. Φάβη*, Περὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλολ. Σχολῆς Πανεπ. Θεσσαλονίκης 6 (1950) 67-91.
18. *B. Φάβη*, Ὁ δυναμικὸς τόνος τῆς βορείου ἑλληνικῆς καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Ἀθηνᾶ 55 (1951) 3-18.

Γ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ (ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ, ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ)

19. *K. Ἀμάντου*, Γλωσσογεωγραφικά. BNJb 18 (1950).
20. *K. Ἀμάντου*, Γλωσσικά περιέργα. NE 49 (1951) 25-26.
21. *K. Ἀμάντου*, Γλωσσικά περιέργα. Μαΐνη· Μάνη. NE 49 (1951) 246-247.
22. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Ἐτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 312 [Collection de l'Institut Français d'Athènes, 24].—Βιβλιοκρισίαις *Λημ. Γ. Γεωργακά*, ΑΘΘ 19 (1954) 353-357, *M. Π.*, Ἀλεξανδρινὴ Λογοτεχνία, 1952, 80-81, *A. Α. Παπαδοπούλου*, Λεξιγραφικὸν Δελτίον (Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) 5 (1950) 129-147 καὶ *E. Κριαρᾶ*, NE 51 (1952) 624-626.
23. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Συμβολὴ στὴ μορφολογία τῶν νεοελληνικῶν ἐπωνύμων. Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσοφ. Σχολῆς Πανεπ. Θεσσαλονίκης 6 (1950) 187-206.
24. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Ἐτυμολογικά. Ποντιακή Ἑστία 1 (1950) 494-496.
25. *N. Π. Ἀνδριώτη*, Μίαν·καμμίαν. Ποντιακή Ἑστία 3 (1951) 890.
26. *Δικαίου Β. Βαγιακάκου*, Ἐτυμολογικά καὶ σημασιολογικά. Ἀθηνᾶ 54 (1950) 308-316.—*Πολυτζάραβος* (τοπων.), *ἄφαμος* καὶ *ἀφαμίζω*, *λουρὶ*=χωράφι.
27. *Δικαίου Β. Βαγιακάκου*, Ἐτυμολογικά καὶ σημασιολογικά. Ἀθηνᾶ 55 (1951) 43-66.
28. *D'Arcy Thompson*, A Glossary of Greek Fishes.—Βιβλιοκρισία *Γ. Α. Ἀθανασοπούλου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 150-151.

29. *Dem. Georgacas*, Italian place-names in Greece and place-names from Italian loanwords. *Beiträge zur Namenforschung* 2 (1950). Σελ. 22 και Italian place-names in Greece. (Αύτ.).
30. *Δ. Γεωργακά*, Νεοελληνικά γλωσσικά, 1. Μερικὲς τοπωνυμίες τῶν Ἀθηνῶν. Ἀθ. 1951. Σελ. 12. [Mélanges offerts à O. et M. Merlier].
31. Ἡλ. Γεωργίου, Τοπωνυμικαὶ ἔρευναι, Μέρος Α'. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 48.
32. Βρ. Καπετανάκη, Τὸ λεξικὸ τῆς πίστσας. Ἀθ. 1951. 16ο Σελ. 168.
33. *Stam. C. Caratzas*, Etymologies byzantines. *Byzantion* 21 (1951) 55-62.—Καπνικαρέα.
34. *N. Γ. Κυριαζή*, Ἐπωνυμιαὶ τῆς Παναγίας. Λάρινακα (Κύπρου) 1950. 8ο Σελ. 58.
35. *N. Γ. Κυριαζή*, Κυπριακὰ τοπωνύμια. *Κυ Γρ* 15 (1950) 33-54, 121-122.
36. *A. Α. Παπαδοπούλου*, Γλωσσικαὶ ἔρευναι. Ἀθηνᾶ 55 (1951) 114-124.—Ἐτυμολογικὰ-φωνητικὰ (τὸ προθετικὸν η τῆς βορείου ἑλληνικῆς).
37. *A. Α. Παπαδοπούλου*, Γλωσσικαὶ ἔρευναι (Ἐτυμολογικὰ καὶ σημασιολογικὰ). *ΑΠ* 15 (1950) 3-31.
38. *A. Α. Παπαδοπούλου*, Φρασεολογικὰ. Λεξικογραφικὸν Δελτίον 5 (1950) 3-52.
39. *A. Α. Παπαδοπούλου*, Γλωσσικαὶ ἔρευναι. *ΑΠ* 16 (1951) 3-61.
40. *Χρ. Β. Παπασταύρου*, Τ' ἀλειφιάτικα, τὰ σόπικα καὶ τὰ μουτζούρικα. [Ἀθ. 1945].—Βιβλιοκρισία *Στίλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950-51) 165.
41. *Κ. Πιλαβάκη*, Ὁρθογραφία καὶ ἔτυμολογία. *Κυ Γρ* 15 (1950) 141-142.—Κυρίως γιὰ τὸ *ξέρω* καὶ τὸ *νώθω*.
42. Ἀλ. Χατζηγάκη, Τ' ἀσπροπόταμο Πίνδου. Τοπωνυμικὰ. *Τρικάλα* 1950. 8ο Σελ. 184.
43. *Χλόης*, Φυτωνυμικὰ. Ἡλειακὰ 1 (1951) 24-44.
44. *Πάνου Γρίσπον*, Περὶ τοῦ ὄρου «ἀνθίζω» στὴ δημοτικὴ ποίηση. *ΕΔ* 6 (1950) 373-375.—Τὸ ρ. ἀνθίζω στὰ δημοτικὰ τραγοῦδια ἔχει καὶ τὴ σημασία: φυλλάζω, βγάζω φύλλα, ὄχι λουλούδια (*Παίρνουν ν' ἀνθίσουν τὰ κλαριά κι' ἡ πάχη δὲν τ' ἀφήνει*). Πολὺ πειστικὰ καὶ ἐνδιαφέροντα.
45. *A. Carnoy*, Le grec moderne σπῖτι «maison». *Annuaire de l'Inst. de Phil. et d'Hist. orient. et slaves* 10 (1950) [= Παγκάρπεια Mélanges Henri Gregoire, 2] 109-113.
46. *Στ. Π. Κυριακίδου*, Σημειώματα. Α' Οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ ἀκριτικὸν ἔπος [βλ. Ἑλληνικά 13 (1954) 416, ἀρ. 119], Β' Ἀπαργιάζω. *BZ* 44 (1951) 143-157.—ἀπορογιάζω > ἀπαργιάζω.
47. *Εὐάγγ. Μπάγκα*, Τσίγδαλα ἢ τσύγδαλα. Ἀθηνᾶ 54 (1950) 226.—Τὰ χλωρὰ μύγδαλα (κοινῶς τσάγαλα) λέγονται στὴν Ἡπειρο τσίγαλα καὶ στὴν Πελοπόννησο τσίγδαλα. Ὁ σ. ἔτυμολογεῖ ἀπὸ τὸ *σύ(γ)αλα ἀμύγδαλα* : *σύγαλα* > *τσύγαλα* ὁ τύπος *τσύγδαλα* ἀπὸ συμφυρμὸ *σύγαλα*+*ἀμύγδαλα* > *σύγδαλα* > *τσύγδαλα*.

48. *Κώστα Νικολαΐδη*, 'Η ἄγρη τοῦ λαοῦ. Κυ Γρ 16 (1951) 126-127.— 'Αγρη (τοῦ λα(γ)οῦ)=τὸ ψαχνὸ πὺ περιβάλλει καὶ προφυλάσσει τὴ σπονδυλικὴ στήλη.

49. *N. X. Κονομή*, 'Η λέξις «ἀρκοτζεράμιον». Κυ Γρ 16 (1951) 162-163.— 'Αρκοτζεράμιον=ἄγριο κατσίκι : ἄρκο ζᾶγριο, τζεράμιον, δηλ. sheράμιον < χιράμιον < χιμάριον, ὑποκ. τοῦ χίμαιρα. (Γνώμη Β. Φάβη).

50. *N. X. Κονομή*, Συμπληρωματικά. Κυ Γρ 16 (1951) 195.—Βλ τὸν προηγούμενο ἀριθμὸ.

51. *Κ. Λουλούδη*, Τὰ ἄγρη τοῦ λαοῦ. Κυ Γρ 16 (1951) 163-164.— Τὰ ἄγρη καὶ ὄχι ἢ ἄγρη.

52. *Κ. Π Χατζηϊωάννου*, Γλωσσολογικά. Κυ Γρ 16 (1951) 193-195.— Γιά τὸ ἀρκοτζεράμιον. 'Απορρίπτει τὴν ἔτυμολογία Φάβη-Κονομή. 'Η σημασία εἶναι ἄγριο κρεμμύδι.

53. *Κώστα Νικολαΐδη*, Γύρω ἀπὸ τὸ «ἀρκοτζεράμιον». Κυ Γρ 16 (1951) 195-196.— Σημαίνει : ἄγριο κρεμμύδι (ἄλλως «σκόρτιαλος»).

54. *Μίμη Πομόνη*, Φρύγανα (γλωσσικά, λαογραφικά, ἱστορικά). ΝΕ 47 (1950) 185-186.— Σύντομο σημεῖωμα ἐρασιτεχνικὸ 1) γιά μερικὲς «νόστιμες», ὅπως τὶς χαρακτηρίζει, λέξεις («ἀντιδάνεια», Rückwanderer), 2) γιά ἐρμηνεία ἀρχαιοσφραγῶν κρητικῶν λέξεων 3) τὰ φαραῶνκα (φραγκόσκα) 4) τὸν συσχετισμὸ Φοῖβος Ἡλῖος=προφητικὸς Ἡλῖος=προφήτη Λιάς [!] κ.ἄ.

55. *Μίμη Πομόνη*, Φρύγανα (λαογραφικά, γλωσσικά, ἱστορικά). ΝΕ 47 (1950) 713-714.— Δευτερογενὴς = 'Ιούλιος (Κύπρος, Χίος κ.ἄ.). Πρωτογενὴς = 'Ιούνιος (Τήνος). 'Αι-Δημήτρης Λουμπαρδάρης, λουμπαρδάρικα σύκα, πόρτο Λουμπάρδο ('Αττική).

56. *Μίμη Πομόνη*, Φρύγανα. Διονυσιακά (οἰκογένειες καὶ ὀνομασίες σταφυλιῶν). ΝΕ 48 (1950) 1293-1295.— Πλούσια συλλογὴ ἀπὸ ὀνομασίες σταφυλιῶν. Δημοσιεύονται καὶ στίχοι τοῦ 1601 ἀπὸ ζακυνθινὸ χειρόγραφο μὲ ὀνομασίες σταφυλιῶν.

57. *Μίμη Πομόνη*, Φρύγανα. Ναϊσκα. ΝΕ 49 (1951) 527-529.— Παραγωγή τοῦ ναϊσκα ἀπὸ τὸ και > καις + γε [!].

58. *Μ. Μιχαηλίδη - Νουάρον*, 'Η ἔτυμολογία τοῦ ναϊσκα. ΝΕ 49 (1951) 819-820.— 'Αντικρούει τὴ γνώμη τοῦ Μ. Πομόνη (ἀρ. 57) καὶ μνημονεύει τὴν ἔτυμολογία τοῦ Μ. Φιλήντα καὶ τοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκι.

59. *Μίμη Πομόνη*, Καὶ πάλι τὸ «ναϊσκα». ΝΕ 50 (1951) 1036.— 'Απάντηση στὸν ἀρ. 58, χωρὶς σοβαρὰ ἐπιχειρήματα.

60. *Μαν. Α. Τριανταφυλλίδη*, Γλωσσικὲς παρατηρήσεις. 'Η δυναμικότητα τῶν ἀσυμμόρφωτων λόγων τύπων. 'Επιστ. 'Επετ. Φιλολ. Σχολῆς Πανεπιστ. Θεσσαλονίκης 6 (1950) 231-242.

Δ. ΙΔΙΩΜΑΤΑ

61. *G. H. Blanken*, La formation du futur en néogrec dialectal. Annuaire de l'Inst. de Phil. et d'Hist. orient. et slaves 10 (1950) [Παγκάρπεια Mélanges Henri Grégoire, 2] 79-86.

62. *Στεφάνου Βασιλοπούλου*, Γλωσσολογικά. Ἡλειακά 1 (1951) 20 - 21, 36 - 37.— Ἀσίμαντο.
63. *Θανάση Κωσιτάκη*, Σύντομη γραμματική τῆς τσακωνικῆς διαλέκτου. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 224, 2 χάρτες. [Collection de l'Institut Français d'Athènes].— Ἡ μελέτη δίνει πληροφορίες γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ ἐνός τσακωνικοῦ ιδιώματος στὴν περιοχὴ Προποντίδος καὶ τὸ περιγράφει.
64. *Θαν. Π. Κωσιτάκη*, Προσθήκες καὶ διορθώσεις στὴ «Χλωρίδα τῆς Τσακωνίδος» τοῦ Μιχαὴλ Δέφνερ. Ἀθ. 1951. Σελ. 24 [Mélanges offerts à O. et M. Merlier].
65. *Χρ. Καπνουκάγια*, Γλωσσάριον Σιατίστης. Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 20 (1950) 94 - 95.
66. *Ντίνου Κονόμου*, Χαρακτηριστικὲς λέξεις καὶ φράσεις τοῦ ζακυνθινοῦ λαοῦ (ταξινομημέναι ἀλφαβητικὰ). Συμβολὴ στὴ ζακυνθινὴ λαογραφία. Ἑπτανησιακά Φύλλα (Ζάκυνθος) ἀρ. φ. 16 (Ἰούλιος 1951) 263 - 268.— Συνέχεια ἀπὸ προηγούμενο τεῦχος. Πλούσια καὶ ἐνδιαφέρουσα συναγωγή. Στὸ τεῦχος τοῦτο οἱ λέξεις *βαλερόζος—δράκος*.
67. *Σπύρου Μουσούρη*, Ἡ γλῶσσα τῆς Ἰθάκης. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 120.
68. *Ι. Βογιατζίδου*, Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἄνδρου. Τόμος Α'. Ἀθ., Ἐκδόσεις Συλλόγου Ἀνδριωτῶν, 1951. 8ο Σελ. 256.
69. *Δ. Γεωργακά*, Γιὰ τὰ ιδιώματα τῆς Νάξου (Νεοελληνικά γλωσσικά, 3) Ἀθ. 1951. Ἀνατ. σελ. 21 - 27. [Mélanges offerts à O. et M. Merlier].
70. *Ν. Π. Ἀνδριώτη*, Ἑτυμολογίαι λεσβιακῶν λέξεων. Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον 1950, σ. 117 - 120.
71. *D. J. Georgacas*, Dialektisches aus Rhodos. Ein Beitrag zu Lautlehre, Wortbildung, Flexion und Wortgeschichte. BZ 44 (1951) 143 - 157.
72. *Χρ. Παπαχριστοδούλου*, Τοπωνυμικὸ τῆς Ρόδου. Ρόδος 1951. 8ο Σελ. 280.
73. *Μ. Μιχαηλίδου - Νουάρου*, Περί τινων ἐνδιαφερόντων φαινομένων τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Καρπάθου. Ἀθηνά 55 (1951) 19 - 42.
74. *Α. Γ'. Τσοπανάκη*, Τὸ ἴδιωμα τῆς Χάλκης. Ρόδος 1950.
75. *Ladislav Zgusta*, Sur quelques gloses chypriotes. Praha. 1951.
76. *Constantin Danquitsis*, Dialectologie néo-hellénique. Étude descriptive du dialecte de Démirdési (Brousse - Asie Mineure).— Βιβλιοκρισία *Σιλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950 - 51) 151 - 154.
77. *Ν. Π. Ἀνδριώτη*, Τὸ γλωσσικὸ ἴδιωμα τῶν Φαράσων. Ἀθ. 1948.— Βιβλιοκρισία *R. M. Dawkins*, Byzantion 20 (1950) 354 - 364, *Σιλπ. Π. Κυριακίδου*, Λαογραφία 13 (1950 - 51) 157 - 162.
78. *Ι. Κερίσογλου*, Τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα τοῦ Οὐλαγάτς. Ἀθ. 1951. Σελ. 190. [Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο. Καππαδοκία 4].
79. *Ν. Π. Ἀνδριώτη*, Μικρὴ συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῆς ποντιακῆς διαλέκτου. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 5 - 7, 134 - 137.
80. *Ν. Π. Ἀνδριώτη*, Τὸ γένος τῶν τουρκικῶν λέξεων στὴν ποντιακὴ διάλεκτο. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 199 - 200, 274 - 275.

81. Δημ. Κ. Παπαδοπούλου, Λεξιλόγιον τοῦ χωρίου Σταυρίν. ΑΠ 15 (1950) 62-83 καὶ 16 (1951) 179-237.
82. Φίλοπ. Στεφανίδου, Ἡ ποντιακὴ νεοελληνικὴ καὶ ἡ γλωσσολογία. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 441-442, 497.
83. Φίλοπ. Στεφανίδου, Παρατηρήσεις γλωσσικὲς καὶ γλωσσολογικὲς πάνω στὴν ποντιακὴ νεοελληνικὴ. Ποντιακὴ Ἑστία 1 (1950) 201-202, 267-269, 328-329.
84. G. Alessio, Etimologie Tarantine (per un lessico etimologico dei dialetti pugliesi). Archivio Stor. Pugl. 4 (fasc. 2, 30 giugno 1951) 85-96.
85. G. Blanken, Les Grecs de Cargèse. Tome I. Partie linguistique. Leyde, S. A. Sitjhoff, 1951. 8ο Σελ. 322.
86. O. Parlangeli, Vocale iniziale accentata nel grigo. Vocale iniziale atona nel grigo. Rendiconti Ist. Lomb. Sc. e Lett. 84 (1951) 11-145.
87. Gerhard Rohlfs, Historische Grammatik der unteritalienischen Gräzität. München 1950. 8ο Σελ. 264.— Βλ. καὶ βιβλιοκρισία Σ. Γ. Καψωμένου, BZ 46 (1953) 131-134.
88. Gerhard Rohlfs, Eine griechische Sprachprobe aus Kalabrien. BZ 44 (1951) 463-468.
89. Κ. Π. Χατζηϊωάννου, Ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Καλαβρίας στὴ Νότιο Ἰταλία. Κυ Γε 15 (1950) 82-85.

Ε. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ — ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ — ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΟΙ

90. Γιάννη Γιαννόπουλου, Ἡ δημοτικὴ στὸν ἐπιστημονικὸ λόγο. Ἀθ. 1950. 16ο Σελ. 20.
91. Μ. Τριανταφυλλίδη, Ἡ σημερινὴ θέση τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος στὴν Ἑλλάδα. Κυ Γε 16 (1951) 233-237.— Μετάφραση ἀπὸ γαλλικὸ ἄρθρο τοῦ σ. στὸ Byzantion 19 (1949) 281-288.
92. Μ. Τριανταφυλλίδη, Γιά τὴ γλώσσα... Κρίκος 2 (1951) φ. 13, 23-25.
93. Κωνσ. Μερκενίου, Ἡ ὀρθὴ καὶ ἀπαθὴς ἀντίληψις τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν προβλήματος. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 16.
94. Γ. Ι. Παγκάλου, Μία ἐπέτειος. Τὸ χρονικὸ τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιάς». ΝΕ 49 (1951) 256-257.— Προσωπικὲς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν ἴδρυση τοῦ πρωτοπόρου φοιτητικοῦ σωματείου (Ἰανουάριος 1910, κυρίως ἰδρυτές: Μ. Βατάλας, Μ. Κουντουράς, Γ. Πάγκαλος, Κ. Χαριτάκης, καί: Ν. Σμπαρούνης, Φ. Δραγούμης).
95. Πέτρον Γλέζου, Ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφιά». ΝΕ 49 (1951) 345.— Γράμμα πὸν ἐπανορθώνει μιὰ ἀνακρίβεια στὸ ἄρθρο τοῦ Γ. Παγκάλου (ἀρ. 94) σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανασύσταση τοῦ φοιτητικοῦ σωματείου στὰ 1920.
96. Ν. Π. Ἀνδριώτη, Ὁ γλωσσολόγος Μανόλης Τριανταφυλλίδης. Παιδεία 5 (1951) 330-334.
97. Γ. Ι. Κουρμούλη, Βασίλειος Ι. Φάβης. Ἀθηνᾶ 54 (1950) 319-329.— Νεκρολογία.

98. *Ἰω. Καλλέρη*, Πίναξ τῶν ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν τοῦ Βασ. Ι. Φάβη. Ἀθηνᾶ 54 (1950) 329-332.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ — ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

1. *Κωνστ. Ἀμάντου*, Ἱστορικά σχέσεις Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων.— Βιβλιοκρισία *Ἐρ. Ὀλ.*, Ἀκτῖνες 13 (1950) 137.

2. *Ἰωάν. Μαμαλάκη*, Προβλήματα τῆς νεοελληνικῆς Ἱστορίας. Χρονικά Πειραι. Σχολείου Πανεπιστ. Θεσσαλονίκης 5 (1951) 25-32, 70-91.

3. *Δ. Μάργαρη*, Δόξες ποὺ λησμονήθηκαν. ΝΕ 47 (1950) 609-611.— Γιὰ τὸ τσαρούχι.

4. *Κώστα Μάγερ*, Δημοσιογραφικά πορτραῖτα. Βιβλίον πρῶτον. Ἀθ. 1950. 160 Σελ. 77.— Θ. Φαρμακίδης, Ι. Μάγερ, Ι. Φιλήμων κ.ά.

5. *Φαίδωνος Κ. Μπουμπουλίδου*, Ἡ ζικουνθινὴ ἱστοριογραφία. ΕΔ 8 (1951) 233-242.— Ἀρχειοφυλακεῖο. Ρεμονδίνι (1698-1777). Παῦλος Μερκάτης (1771-1854). Ἐρμάνος Λούντζης (1806-1868). Π. Χιῶτης, Ν. Κατραμῆς, Σπυρ. Δε Βιάζης, Α. Χ. Ζώης, Κ. Καιροφύλας.

B. ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ (1453—1821)

6. *Alexander Pallis*, In the days of the Janissaries. London 1951.—Βιβλιοκρισία *C. Dateson*, Κρίκος 1 (1951) φ. 7, 22-24.

7. *Γεωργίου Κόλια*, Οἱ συντελεσταὶ ἐπιβιώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας (1453-1821). Μορφές 5 (1951) 134-136, 161-164, 190-192, 238-239.

8. *Π[ολυδ.] Π[απαχριστοδούλου]*, Ὁ Ἀγαθάγγελος καὶ οἱ χρησμοί. ΑΘΘ 16 (1951) 247-251.

9. *Ἑλένης Βουραζέλη - Μαρινάκου*, Αἱ ἐν Θράκῃ συντεχνίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν. Θεσσαλονίκη 1950. 8ο Σελ. 200. [Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐπιστημονικαὶ Πραγματεῖαι. Σειρὰ φιλολογικῆ καὶ θεολογικῆ ἀφ. 7].— Βιβλιοκρισία *Γ. Κ. Σπυριδάκη*, Ἀθηνᾶ 54 (1950) 349-350, καὶ *Δ. Β. Οἰκονομίδου*, ΕΜΑ 3 (1950) 167-172.

10. *Πολυδ. Παπαχριστοδούλου*, Τὰ ἐσνάφια καὶ ἡ οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνθιση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας. ΑΘΘ 16 (1951) 54-75.

11. *Ἡλία Γεωργίου*, Ἱστορία καὶ συνεταιρισμὸς τῶν Ἀμπελακίων. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 108.

12. *Ἡλία Γεωργίου*, Νεώτερα στοιχεῖα περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς Συνητροφίας τῶν Ἀμπελακίων. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 88.

13. *Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη*, Οἱ συντεχνίες (τὰ ἰσνάφια). Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 22.

14. *James Morton Paton*, Chapters on Mediaeval and Renaissance Visitors to Greek Lands. Princeton, New Jersey, 1951. Σελ. 212.

15. *Πολυδ. Παπαχριστοδούλου*, Ὁ Ἑλληνισμὸς στὴ Θράκη, ὅπως τὸν εἶδαν οἱ περιηγητὲς στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. ΑΘΘ 16 (1951) 35-53.
16. *Ε. Κριαρᾶ*, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ρακίναν περὶ Ἑλλάδος. ΕΜΑ 3 (1950) 27-30.—Ἐπιστολὴ τοῦ πρέσβη τῆς Γαλλίας στὴν Κ/πολιτὴ Gabriel - Joseph de Lavergne, κόμη τοῦ Guilleragues, 9 Ἰουνίου 1684. Ἀναδημοσίευση.
17. *Τ. Δεμοδοῦ*, Ὁ Σατωμπριὰν καὶ οἱ πρῶτοι Ἑλληνες τῆς Ἀμερικῆς. ΝΕ 49 (1951) 680-681.
18. *Νικ. Γ. Ροζάκου*, Ἡ πρώτη ὀιαδικὴ ἑλληνικὴ μετανάστευση στὴν Ἀμερική. ΝΕ 50 (1951) 1152-1153.
19. *N. G. Svoronos*, Salonique et Cavalla Paris 1951. 12^ο Σελ. 156.—Κατάλογος τῶν ἐκθέσεων τῶν Γάλλων προξένων στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴν Καβάλα, 1686-1792.
20. *Μαμεγρίς*, Ἡ ἁγία Σοφία Θεσσαλονίκης καὶ ὁ Πορθητής. Ἀνέκδοτον φερμάνιον. Μορφές 5 (1951) 201-203, 225-226.
21. *Peter Topping*, Feudal Institution as revealed in the Assizes of Romania, the Law Code of Frankish Greece.—Βιβλιοκρισία *Carl Stephenson*, Speculum 26 (1951) 224-226.
22. *Δικαίον Β. Βαγιακάκου*, Ἀποικία Μανιατῶν. ΕΜΑ 2 (1940) [Ἀθ. 1950] 152-157.—Δημοσιεύεται συμφωνητικὸ Μανιατῶν μ' ἕναν καπετάνιο στὴ Ζάκυνθο (1674) (ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου) γιὰ τὴ μεταφορὰ Μανιατῶν στὴν Ἰταλία.
23. *Δικαίον Β. Βαγιακάκου*, Μελισσηνοὶ καὶ Κοντόσταβλοι ἐκ Μάνης εἰς Ζάκυνθον, 1509. ΕΜΑ 3 (1950) 141-166.—Δημοσιεύονται πολλὰ ἔγγραφα ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου.
24. *Κόστα Καιροφύλα*, Μία ἐπέτειος. Ἡ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου. Ἐκλογή 6 (1950) τεύχ. 60, 75-78.
25. *Κ. Α. Μέριτσιου*, Παρθενῶν - Μοροζίνη καὶ τὸ δράμα τῶν Ἀθηναίων. (Σημείωμα καὶ ἔγγραφα). Ἀθηνᾶ 55 (1951) 241-272.
26. *Ihor Sevcenco*, Dogale pour Paul Contarini, capitaine de Candie. Κρ Χρ 4 (1950) 268-280.
27. *Μ. Γ. Μανούσακα*, Ἡ ρεθμενιώτισσα σουλτάνα Εὐμενία Βεργίτιση στὶς εὐρωπαϊκὰς χαλκογραφίαις καὶ στὰ ἑλληνικὰ τραγοῦδια. Κρ Χρ 5 (1951) 349-384.
28. (*Ἀνώνυμο*), Περιπέτεια ἀρματολοῦ εἰς Βλόγρον. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 57.
29. *Γεωργίου Ἀρβαντιδῆ*, Μονωλάκης Καστοριανὸς καὶ Μανουήλ Ὑψηλάντης. Βιβλιόφιλος 2 (1950) 35-36.
30. *Ἀντ. Μανίκη*, Περιπέτεια Ὑδραίων κατὰ τὴν ἐκστρατείαν Ναπολέοντος Α' εἰς Αἴγυπτον. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1950) 139-141 κέ.
31. *Κωνστ. Μέριτσιου*, Δύο κατάλογοι τῶν ἐν Κερκύρα καὶ Ζακύνθῳ Κρητῶν προσφύγων κατὰ τὰ ἔτη 1682-1683. Κρ Χρ 5 (1951) 7-31.

32. *Α. Μεγαδούκα*, 'Ιστορικά σημειώματα. ΕΔ 8 (1951) 266.— 'Ανέκδοτη έλληνική έπιστολή του άντισυνταγματάρχη Α. Church προς τον 'Ιωαννη Μαυρομυχάλη, Ζάκυνθο, 10 'Οκτ. 1813.

33. *Βύρ. Κωνσταντάρα*, 'Η άθηναϊκή παιδεία και ή «Φιλόμουσος 'Εταιρεία». ΕΔ 8 (1951) 400-402.

34. *Σταύρου Χ. Σκοπετιά*, Το άρχειον Ρήγα Παλαμήδη. Γορτυνιακών 'Ημερολόγιον 5 (1950) 69-71.

35. *Α. Pallis*, The Phanariots, a Greek Aristocracy under Turkish rule. London 1951. Σελ. 16.

36. *Ν. Βέη*. 'Η δωδεκάδελτος χάρτα του Ρήγα Βελεστινλή Φεραίου και ό Karl Ritter. ΠΑΑ 22 (1947) [Αθ. 1951] 353.— 'Αναγράφεται μόνο ό τίτλος.

37. *'Απ. Δασκαλάκη*, 'Η βυζαντινή παράδοσις εις την έπαναστατικην άπόπειραν του Ρήγα. ΕΔ 8 (1951) 183-185.

38. *Π. 'Ενεπεκίδου*, 'Ανέκδοτα έγγραφα περι τριών συντρόφων του Ρήγα, Ι. Μαυρογένη, Γ. Πουλίου, Γ. Θεοχάρη. ΠΑΑ 24 (1949) [Αθ. 1951] 123-126.

Γ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (ΚΑΙ ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ) — ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

(1821—1833)

α) Γενικά

39. *Γεωργίου Σ. Μαριδάκη*, 'Η έλληνική επανάστασις ώς έκφρασις του ευρωπαϊκού πνεύματος. ΝΕ 49 (1951) 500-510 και (άναδημοσίευση) 'Ακτίνες 14 (1951) 193-206.

40. *Δημ. Φωκά*, Το ναυτικόν του Εικοσιένα. 'Αθ. 1951. 8ο Σελ. 18 (ανάτυπο από την Ναυτική 'Επιθεώρηση).

41. *Χρυσστόμου Α. Παπαδοπούλου*, 'Η εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως και ή μεγάλη 'Επανάστασις του 1821. Θεολογία 21 (1950) 305-324, 477-505 (και σέ ιδιαίτερο τεύχος).

42. *'Αποστ. Ε. Βακαλοπούλου*, Φήμες και διαδόσεις κατά την 'Ελληνική 'Επανάστασι του 1821 (Συμβολή στην ψυχολογία των 'Ελληνικών επαναστατικών όχλων). 'Επιστ. 'Επετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης 6 (1950) 207-229.— Βιβλιοκρισία *André Mirambel*, REG 64 (1951) 403-404.

43. *Ευρυδίκης Δημητρακοπούλου*, Οί πρόσφυγες κατά την έλληνική επανάστασι και ό Samuel Gridley Howe. ΝΕ 47 (1950) 427-429.

44. *Τάκη Λάππα*, 'Η περιθάλψη στην 'Επανάστασι. «Πολεμικό νοσοκομείο» Χρυσού. ΝΕ 49 (1951) 445-447.

45. *Τάκη Λάππα*, Φορεσιά κι' άρματα στην 'Επανάστασι. ΝΕ 47 (1950) 430-434.

46. *Γ. Ι. Καρβελά*, 'Η πυρίτις της Δημητσάνης. Γορτυν. 'Ημερολ. 5 (1950) 46-51.

47. *Γ. Βλαχογιάννη*, 'Επίσημον Πάσχα από της 'Επαναστάσεως. ΕΔ 7 (1951) 681-683.

β) Προεπαναστατικά. Φιλικὴ Ἐταιρεία

48. *Σπυρ. Φ. Ἀργυροῦ*, Ἄτο Κεφαλλῆνες πρόδρομοι τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Ἡχὸ τοῦ Ἰουνίου, φύλλ. 48-50 (1950) 18.

49. *Μίμη Φερέτου*, Ἄγνωστοι Μεσσήνιοι Φιλικοί. ΕΔ 7 (1951) 467-472.

50. *Σπύρου Μελᾶ*, Νικόλαος Γαλάτης (τὸ «τέρας» τῆς Φιλικῆς). ΕΔ 5 (1950) 439-443.

51. (*Ἄνωνυμο*), Μιά ἀποκαλυπτικὴ σελίδα. Πρῶτοι οἱ ὄπλαρχηγοὶ Μεσσηνίας στὰ 1819 συνήλθαν σὲ μυστικὴ ἐπαναστατικὴ σύσκεψη. (Μαρτυρία τοῦ στρατηγοῦ τοῦ 21 Δ. Εὔμορφοπούλου). ΕΔ 7 (1951) 426.

52. *Τρύφωνος Κωνσταντινίδου*, Ὁ στολίσκος τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ ὁ Κορσικανὸς κονδοτιέρος Antonio Passano. Ἀθῆναι 1951. 8^ο Σελ. 12.

γ) Τὰ γεγονότα

53. *Μαρίνου Σιγούρου*, Ἡρωικὴ συμπόνεση (Δολιανά, Μάης 1821. ΕΔ 7 (1951) 441-443.

54. *Γ. Ἀναπλιώτη*, Ἀνάμεσα ἱστορίας καὶ θρύλου. Καλαματιανὰ τεφτέρια. ΕΔ 7 (1951) 447-451.— Γιὰ τὴν κήρυξη τῆς ἐπαναστάσεως στὴν Καλαμάτα.

55. *Γ. Ἀναπλιώτη*, Τὸ στρατηγεῖο τοῦ 21 στὴν Καλαμάτα. (Βελανιδιὰ - Ἄη Λιάς). ΕΔ 7 (1951) 429-430.

56. *Δ. Κοκκίνου*, Τὸ Εἰκοσιένα εἰς τὴν Μεσσηνίαν. ΕΔ 7 (1951) 427-428.

57. *Σ. Β. Κουγέα*, Ἡ ἐπαναστατικὴ προκήρυξις τῆς Καλαμάτας καὶ ὁ συντάκτης αὐτῆς. ΕΔ 7 (1951) 437-439.

58. *Σ. Β. Κουγέα*, Ὁ Περραιβὸς εἰς τὴν Μάνην. ΝΕ 49 (1951) 428-438.

59. *Σπύρου Μελᾶ*, Καλαμάτα, 23 Μαρτίου 1821. ΕΔ 7 (1951) 421-425.

60. *Γ. Κ. Σταμπολῆ*, Ἡ κήρυξη τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνα καὶ τὸ κίνημα τῆς Μάνης καὶ τῆς Μεσσηνίας. ΕΔ 7 (1951) 431-435.

61. *Κ. Φλέσσα*, Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 21 ἐν Καλόμαις. ΕΔ 7 (1951) 459-461.— Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τὸ περ. Ὁρίων, 1901.

62. *Ἀντωνίου Λιγνοῦ*, Ἡ ἡμέρα κηρύξεως τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Ὑδρας τῷ 1821. ΠΑΑ 24 (1949) [Ἀθ. 1951] 192-194.

63. *Ι. Λαζαροπούλου*, Ἡ ἐν Λεβιδίῳ μάχη. Ἀθῆναι 1950. 8^ο Σελ. 8.

64. *Ἀγγ. Π. Ἡλιοπούλου*, Τὰ μέλη τῆς ἐπαρχιακῆς συνελεύσεως Καρυταινῆς τὸ 1824. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 44.

65. *Ν. Χαλιώρη*, Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1951) 29-31 κέ.

66. *Ἐλ. Πρεβελάκη*, Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἱμπραήμ Πασᾶ εἰς τὴν Ἀργολίδα. Ἀθῆναι 1950. 8^ο Σελ. 191.

67. *Χρ. Παπαχρυσοστόμου*, Ἡ σημασία τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Ἑλλην. Κύπρος 3 (1951) 114-115 καὶ 122.

68. *Τρύφωνος Κωνσταντινίδου*, Τὸ «σκάνδαλον τοῦ Λονδίνου». Τὰ ἔθνικὰ ἀτιμοκίνητα καὶ ἡ ὑπόθεσις τῶν ἐν Ἑαμερικῇ φρεγατῶν, 1825 - 1828. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 4, 112.

δ) Οἱ ἀγωνιστὲς (καὶ ἄλλα πρόσωπα)

69. *Μιχ. Περάνθη*, Ὀδυσσεύς Ἀνδρουῖτος. ΕΔ 5 (1950) 461 - 462.

70. *Τάκη Λάππα*, Ὁ καπετὰν Ἀνδρουῖτος. ΕΔ 5 (1950) 428 - 430.

71. *Διονυσίου Κοκκίνου*, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. ΕΔ 5 (1950) 457 - 460.

72. *Σπύρου Μελά*, Ἡ δίκη τοῦ Κολοκοτρώνη. (Ἀπὸ τὸ «Γέρο τοῦ Μωριά»). ΕΔ 5 (1950) 681 - 689. — Ἀνατύπωση.

73. *Σπύρου Μελά*, Λυκοῦργος Λογοθέτης, ὁ Στρατηγὸς τῆς Σάμου (Ἱστορικὴ προσωπογραφία). ΕΔ 6 (1950) 165 - 185.

74. *Ἀνδρέα Καραντώνη*, Γύρω ἀπὸ τὸν Παπαφλέσσα. ΕΔ 5 (1950) 415 - 419.

75. *Μητροπολίτου Ἐρμουπόλεως Ἐυαγγέλου*, Ὁ πολέμαρχος Χατζημιχάλης Νταλιάνης (1775 - 1828). Μελέτη ἱστορικῆ— πατριωτικῆ. Ἀλεξάνδρεια 1950. 8ο Σελ. 224.

76. [*Τάσου Ἀθ. Γρισοπούλου*], Ἀνάστος Κάλλας, ἀρχηγὸς τῶν ὄπλων Δημητσάνης τὸ 1822. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 8.— Δημοσιεύεται ἀνέκδοτο ἔγγραφο τοῦ Α. Κ. πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνη ἀπὸ τῆ συλλογῆ τοῦ σ.

77. *Ἰπ. Καραβία*, Ὁ ἐθνομάρτυς Εὐγένιος Καραβίας. Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 48.

78. *Γρηγ. Π. Εὐθυμίου*, Ὁ ἐθνομάρτυς Κύριλλος ὁ Στ'. ΑΘΘ 6 (1951) 128 - 137.

79. *Κ. Χατζηγάλη*, Ὁ Κύπριος ἐθνομάρτυς τοῦ 1821 Ἀθανάσιος Καρούδης. Ἑλληνικὴ Κύπρος 3 (1951) 93.

80. *Θάνου Βαγενᾶ*, Χριστίνα Ἀναγνωστοπούλου, ἡ Νεμισιωτοπούλα ἡρωίδα τοῦ 21. Γορτυνιακὸν Ἡμερολ. 6 (1951) 21 - 24.

81. *Γιάννη Χ. Ρουμελιώτη*, Ἡρωίδες τοῦ 1821. Σταυριάνα Σάββαινα (1782 - 1867). ΕΔ 7 (1951) 553 - 555.

82. *Νύση Μεταξᾶ Μεσοσηνέζη*, Ὁ Γεώργιος Σταῦρος ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση ἕως τὴν ἴδρυση τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (1821 - 1841). Ἀθ., Σκαζίκης, 1950. 8ο Σελ. 48.

ε) Φιλελληνισμὸς

83. *Ι. Κ. Βασδραβέλλη*, Ὁ Γεώργιος Κάννιγκ καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 21. Κρίκος 1 (1951) φ. 6, 5 - 10.

84. *Γιάννη Καιροφύλα*, Ὁ Σέλλεϋ κι' ἡ «Ἑλλάδα». Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 4 (1950) 25 - 30.— Γνωριμία τοῦ Shelley μὲ τὸν Ἀλέξ. Μαυροκορδάτο στὴν Πίζα. Μετάφραση κομματιῶν ἀπὸ τὴν τραγωδία «Ἑλλάς».

85. *Τάκη Λάππα*, Ἕλληνες καὶ ξένοι: Ἀντιροῦτσὸς καὶ Στάνχωπ. ΝΕ 48 (1950) 885 - 887.

86. *Ε. Κριαρᾶ*, Ὁ φιλέλληνας ποιητὴς Pierre Lebrun καὶ τὸ ὄδοιπορικὸν του ἀνά τὴν Ἑλλάδα. ΕΜΑ 2 (1940) [Ἀθ. 1950] 107 - 133.

ς) *Τοπικά*

87. *Νύση Μεταξὺ Μεσσηνέζης*, Τὸ Αἴγιον στὸν Ἀγῶνα.— Βιβλιογραφικὸ σημείωμα *N. Βαλοάμη*, Ἀκτίνες 13 (1950) 334.

88. *Βύρωνος Κωνσταντᾶρα*, Οἱ Ἀθηναῖοι στὸ 21. ΕΔ 5 (1950) 433-438.

89. *Ἰωάννου Βασδραβέλλη*, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, 1796 - 1832. Ἔκδοσις β' ἠϋξημένη καὶ βελτιωμένη. Θεσσαλονικὴ 1950. 8^ο Σελ. 110, 348, 15 φωτογραφίες. [Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 10].

90. *Παν. Μπελούση*, Ἡ συμβολὴ τῆς Ζακύνθου στὸν ἱερὸ ἀγῶνα τοῦ 1821. Ζάκυνθος 1950. 8^ο Σελ. 18.

91. *Φάνη Μιχαλόπουλου*, Οἱ Θιακοὶ κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821. ΕΔ 7 (1951) 395-397.

92. *Ἰωάννου Θ. Βακιριτζῆ*, Χριστὸς Σάμον ἔσωσε τῇ 6ῃ Αὐγούστου 1824. ΕΔ 6 (1950) 187-190.

93. *Βασ. Καριώτογλου*, Τὰ τρία κεφαλαιώδη ἐξαγόμενα ποὺ ἀνακύπτουν ἀπὸ τὴν συμβολὴν τῆς Σάμου εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ 1821. Σάμος 1951. 12^ο Σελ. 64.

94. *Ἀναστ. Βρόντη*, Ἡ Ρόδος στὰ 1821 καὶ οἱ ἄγνωστοι ἥρωές της. 8^ο Σελ. 32.

95. *M. Μιχαηλίδη - Νουάρου*, Χρονικὸ τῆς Καρπάθου. Ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821. ΝΕ 47 (1950) 95-97, 187-189, 227-230.

96. *M. Μιχαηλίδη - Νουάρου*, Ἡ Κάρπαθος στὸν 19^{ον} αἰῶνα. Ἡ πλημμύρα τοῦ Βρυσιώτη ποταμοῦ καὶ τὸ θάμα τ' Ἀη-Δημήτρη στ' Ἀπέρει. ΝΕ 49 (1951) 740-741.— Λογοτεχνικὰ δοσμένη παράδοση γιὰ ἓνα ἱστορικὸ γεγονός τοῦ 1829. Δημοσιεύονται καὶ λίγοι στίχοι ἀπὸ δημοτικὸ (;) τραγοῦδι—μᾶλλον ριμάδα.

97. *Ἐμμ. Πρωτοψάλτη*, Ἡ συμβολὴ τῆς Κάσου εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. ἈΦ. 1950. 8^ο Σελ. 40.

98. *Φάνη Μιχαλόπουλου*, Ἡ Κύπρος καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις. Ἑλληνικὴ Κύπρος 3 (1951) 177, 205, 224, 265.

99. [*Ἀνώνυμο*], Ἡ 9 Ἰουλίου καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Κύπρου εἰς τὴν μεγάλην ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἑλληνικὴ Κύπρος 3 (1951) 154.

ζ) *Κείμενα*

100. *A. A. Πάλλη*, Ἑλληνικὰ ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου καὶ τῶν μετέπειτα χρόνων. Κυ Γρ 15 (1950) 197-207.— Μακρυγιάννης, Κασομούλης, Κολοκοτρώνης, Φωτάκος, Ν. Δραγοῦμης. Καλὴ βιβλιογραφία.

101. Ἐνα γράμμα τοῦ Παπαφλέσσα. ΕΔ 7 (1951) 463-464.— Ἀναδημοσίευση.

102. *Νίκου A. Βέη*, Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Γεωργίου Αἰνιᾶνος περὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως. ΠΑΑ 22 (1947) [ἈΦ. 1951] 269.— Ἀναγράφεται μόνον ὁ τίτλος.

103. *Εὐγενίου Διαλεξίου*, Περί ἀνεκδότων ἐπιστολῶν Ἰωάννου Ὁρλάνδου καὶ Ἀνδρέου Λουριώτη συνταχθεισῶν ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ ἔτος 1824. ΠΑΑ 22 (1947) [Ἀθ. 1951] 240-244.

104. *Polychronis K. Enepekides*, Interzepte griechische Briefe und Berichte über den Ausbruch des griechischen Aufstandes im Jahre 1821. Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs 4 (1951) 184-214.

105. *Γ. Δ. Ζιούτου*, Ἄγνωστα ξένα κείμενα γιὰ τὸ 1821. Ἡ προκήρυξη τοῦ *Enfantin*. NE 49 (1951) 448-450.

106. Ἡμερολόγιον Ἀνδρέου Κοσμᾶ ἐπὶ τῆς ναυτικῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Πατρῶν τὸ 1822. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1950) 41-42.

107. *Φ. Μιχαλόπουλου*, Ὁ «Ἑλληνικός Καθρέπτης», ἄγνωστη ἐφημερίδα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1950) 57-58.

108. *Δημ. Π. Οἰκονομοπούλου*, Πληρεξούσιον ἔγγραφο τῶν ἐφόρων καὶ δημογερόντων τῆς ἐπαρχίας Γαστούνης πρὸς τὸν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 στρατηγὸν καὶ πρόεδρον Ἐθνικῶν Συνελεύσεων Γεώργιον Σισίνη. Ἡλειακά 1 (1951) 9-10.

109. *Δημήτρη Σκουζέ*, Ἀθήνα. ΕΛ 8 (1951) 513-514.— Δημοσιεύονται φωτοτυπημένα δύο ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ ἐφόρων στὴν Ἀθήνα τὸ 1821 καὶ τὸ 1822 (ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ ἀρχεῖο τοῦ σ.).

110. *Ἰω. Α. Τζαρτζάνου*, Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Χ' Ἀνδρέου Κριαρᾶ. (Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Χαιρέτη). Κρ Χρ 5 (1951) 71-75.

η) Καποδίστριας

111. *Τάκη Δεμοδοῦ*, Ὁ Καποδίστριας καὶ τὸ σχολεῖο *Audouy* τῆς Μεθώ-νης. NE 50 (1951) 1030-1035.

Δ. ΟΘΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α' (1833-1912)

α) Γενικά

112. *Νίκου Ἀντωνάκεια*, Φαυλοκρατία (1821-1950). Τόμος Α' 1821-1914. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 232.

113. *Ἱερωνύμου Κωνσταντινίδου* (ἀρχιμανδρίτου), Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Ἀνέκδοτα ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ κείμενα Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους βέη, ἡγεμόνος τῆς Σάμου, πρεσβευτοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν Βιέννῃ καὶ γερουσιαστοῦ. Τόμοι δύο. Istanbul 1950. 8ο Σελ. 168, 364, 40, 22 σκέδια ἐκτὸς κειμένου.

114. *Ἀλεξάνδρου Μαζαράκη - Αἰνιᾶνος*, Ἱστορικὴ μελέτη. 1898-1908 καὶ ὁ πόλεμος τοῦ 1897 (Μετὰ παραρτήματος 1898-1908). Τόμοι Α'—Β'. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 492, 384, 37 χάρται.

115. *Μαρίας (Βασιλόπαιδος)*, Ἀναμνήσεις μιᾶς πεντηκονταετίας (1883-1933). Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 366, 52 φωτογραφίαι, 2 γενεαλογικοὶ πίνακες.

116. *Θεοδώρου Παγκάλου*, Τὰ ἀπομνημονεύματά μου. 1897-1947. Τόμος Α' 1897-1913. Ἀθ., Ἐκδόσεις «Ἀετός», 1950. 8ο Σελ. 376.

117. *Μαρίνου Σιγάλα*, Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνευῆθεν. Θεσσαλονίκη 1951. 8ο Σελ. 18. [Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης].

β) Εἰδικὰ (βλ. καὶ γ, δ, ε)

118. *Δημήτρη Πουρνάρα*, Χαρίλαος Τρικούπης. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον του. Τόμος Α' - Β'. Ἀθ., Ἐκδόσεις Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης, (1939) 1950. 8ο Σελ. 296, 352.

119. *Μ. Β. Σακελλαρίου*, Τὸ 1848-1849 στὰ Ἴόνια. Ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἐπαναστάσεις. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου, φύλλ. 48-50 (1950) 13-15.

120. *Μ. Β. Σακελλαρίου*, Τὸ 1848-1849 στὰ Ἴόνια. Ἡ δευτέρα ἐπανάσταση. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου, φύλλ. 60-62 (1951) 3-4.

121. *Ἰωάν. Π. Μαμαλάκη*, Ἀπὸ τὴν δράση τῶν μυστικῶν ὀργανώσεων στὴν Ἠπειρο καὶ Μακεδονία (1862). Χρονικά τοῦ Πειρ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης 4 (1950) 23-32.

122. *Ἐλευθερίου Πρεβέλáκη*, Τὸ Ἠπειροθεσσαλικὸν ζήτημα κατὰ τὸ ἔτη 1862-1863. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 14.

123. *Ἀπ. Ε. Βακαλοπούλου*, Τὰ δραματικά γεγονότα τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν Μάιο 1876 καὶ οἱ ἐπιδράσεις τους στὸ ἀνατολικὸ ζήτημα.— Βιβλιοκρισία *André Mirambel*, REG 64 (1951) 403-404.

124. *Πολυδ. Παπαχριστοδούλου*, Ἡ καταστροφή τοῦ Βορειοθρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ (1878-1914). ΑΘΘ 16 (1951) 76-112.

γ) Ἐπτάνησος - Ἐνωτικοὶ ἀγῶνες

125. Παλιὰ κείμενα. Ἡ ἀφιξη τοῦ Βασιλιᾶ Ὄθωνα στὴν Κέρκυρα. Πρόσπερος (Κέρκυρα) φύλλ. 3 (1950) 97-101.— Ἀνατύπωση ἀπὸ τὴν Ἐφημερίδα Ἰονίων Νήσων τοῦ Ἰανουαρίου 1833.

126. *Μιχ. Κ. Πετρογσίλου*, Ἱστορικὲς σελίδες. Οἱ ἐξόριστοι ριζοσπάται στ' Ἀντικύθηρα. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου φ. 63-65 (1951) 12.

127. *Ἀνδρέα Κ. Γαλιασιότου*, Ἡ ἐπίσημος ἀναγγελία τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου φ. 57-59 (1951) 8-9.

128. *Ν. Καραβία*, Ἡ ὕψωση τῆς σημαίας τῆς Ἐνώσεως. ΕΔ 7 (1951) 402.

129. *Α. Χ. Ζώη*, Σελίδες ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐνώσεως. Ἡχώ τοῦ Ἰονίου φ. 63-65 (1951) 9-12.

δ) Κρήτη - Ἐπαναστάσεις

130. *Τ. Βενέρη* (Μητροπολίτου Κρήτης), Τὸ Ἀρκαδικὸν δρώμα. ΕΔ 6 (1950) 675-676.— Κεφάλαιο ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ σ. «Τὸ Ἀρκαδιὸν διὰ τῶν αἰώνων» (Ἀθῆναι 1939), γιὰ τὴν πολιορκία καὶ τὸ ὄλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδιοῦ.

131. *Ἰωάννου Μαμαλάκη*, Ὁ Πᾶνος Κορωναῖος καὶ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ὀμέρ στὸ Λασιθί. Κρ Χρ 5 (1951) 163-230.

132. *Νικολάου Τσιρινιάνη*, Ἡ πολιτική καὶ διπλωματική ἱστορία τῆς ἐν Κρήτῃ ἐθνικῆς ἐπαναστάσεως 1866 - 1868. Τόμοι τρεῖς. Ἀθ. 1950 - 1951. 8ο Σελ. 736, 700, 760.

ε) Μακεδονικὸς ἀγών

133. *Ἀγγελικῆς Μεταλλινῶ*, Πάνθεον τῶν Μακεδόνων ἀγωνιστῶν (1896 - 1914). Θεσσαλονίκη 1951. 8ο Σελ. 64.

134. *Γ. Χ. Μόδη*, Μακεδονικὸς ἀγών καὶ Μακεδόνες ἀρχηγοί. Θεσσαλονίκη 1950. 8ο Σελ. 7, 324. [Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονική Βιβλιοθήκη, ἀρ. 9].

Ε. ΝΕΩΤΑΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (1912 κέ.)

135. *Κωνστ. Δ. Ρακιτιβάν*, Ἐγγραφα καὶ σημειώσεις ἐκ τῆς πρώτης ἐλληνικῆς διοικήσεως τῆς Μακεδονίας (1912 - 1913). Θεσσαλονίκη 1951. 8ο Σελ. 120. [Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Μακεδονική Βιβλιοθήκη, ἀρ. 12].

136. *Μιχ. Ροδά*, Ἡ Ἑλλάδα στὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1918 - 1922). Ἀπομνημονεύματα. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 416, 33 σχέδια.

Ζ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

137. *Βασιλείου Ἀτέση*, Ἡ πρώτη καταδικαστική ἀπόφασις τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου 5 (1950) 18 - 22.

138. *Βασιλείου Ἀτέση*, Ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας. Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου 5 (1950) 69 - 77.

139. *Βασιλείου Ἀτέση*, Τὰ περὶ τὴν ἐκλογήν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Γερμανοῦ Καλλιγᾶ ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν (5 Ἰουλίου 1889). Ἀρχεῖον Ἐκκλησ. καὶ Κανον. Δικαίου 6 (1951) 17 - 25.

140. *Βασιλείου Ἀτέση*, Ἡ διαθήκη τοῦ ἐπισκόπου Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Βαρθολομαίου Σωτηριάδου (1866 - 1871). Ἀρχεῖον Ἐκκλησ. καὶ Κανον. Δικαίου 6 (1951) 75 - 77.

141. † Πρωτοπρεσβύτου *Μάρκου Ἀγαπητοῦ Βασιλάκη*, Χιακὰ Ἐκκλησιαστικά Χρονικά, περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ τριμηνίαν. Τεύχος Α' (1950): Χῖοι κληρικοί ἀγωνισθέντες, σφαιγιασθέντες καὶ δρᾶσαντες κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τεύχος Β' (1950): Ὁ Κορίνθου Μακάριος ὁ Νοταρᾶς. Ἀνέκδοτοι σελίδες.

142. *Ἡλιονπόλεως Γενναδίου*, Ἐξέχουσαι ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τὴν Ἄλωσιν. Γεράσιμος ὁ Θεσσαλονίκης ὁ κατόπιν Χαλκηδόνος (1788 - 1810 καὶ 1810 - 1820). Ὁρθοδοξία 25 (1950) 76 - 80.

143. *Ἡλιονπόλεως Γενναδίου*, Ἐν γράμμα τοῦ Ἀντιοχείας Συλβέστρου πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς (1750). Γρηγόριος Παλαμᾶς 33 (1950) 265 - 267.

144. Ἀρχιμ. *Χρυσοστόμου Θέμελη*, Ὁ Μητροπολίτης Εὐρίπου Παΐσιος. Ἐκκλησία 28 (1951) 53 - 54, 67 - 68.

145. *Ἰγνατίου ἱερομονάχου*, Ἡ πάλαι ἀκμάσασα ἐν Ἀγιωνύμφῳ Ὁρει τοῦ

*Αῦθω ἱερὰ Σκήτη Γλωσσίας. Ἀθ. 1951. Σελ. 31. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου.

146. *Γεωργίου Κανδηλάπη*, Συμβολὴ εἰς μελέτην περὶ τῆς μητροπόλεως Χαλδίας. ΑΠ 15 (1950) 84-97.— Δημοσιεύονται πατριαρχικά γράμματα «περὶ τῆς νομίμου ἐπικυριαρχίας τοῦ Μητροπολίτου Χαλδίας ἐπὶ τῶν μεταλλοφόρων χωρίων τῆς Μ. Ἀσίας».

147. *Ἐδολογίου Κουρίλα*, μητροπολίτου Κορυτσᾶς, Πατριαρχικὴ ἱστορία: Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀγὼν ὑπὲρ τῶν προνομίων, θέσεις— Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἡ πολιτειοκρατία, ἄρσις. Α' Ἀθ. 1951. Σελ. 40, 432.— Βιβλιοκρισία ἀνωνύμου, Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου 7 (1952) 78-80.

148. *Ε. Κριαρᾶ*, Ἀνέκδοτος κατάλογος ἱεραρχῶν Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης. ΕΜΑ 2 (1940) [Ἀθ. 1950] 3-19.

149. [*Γεωργίου Γ. Λαδᾶ*], Ὁ μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Νεόφυτος Μαυρομάτης καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὴν διάσωσιν τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνισμοῦ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Συλλέκτης 1 (1947-1951) 33-44.

150. *Βασιλείου Δαούρδα*, Ἰωάννου τοῦ Πλουσιαδινοῦ ὑποθῆκαι πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Κρήτης. Κρ Χρ 5 (1951) 252-262.

151. *Α. Λιγνοῦ*, Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης, Πόρου καὶ Ὑδρας Καλλίνικος, ὁ κληρὸς τῆς Ὑδρας καὶ ὁ πρόκριτος τῆς κοινότητος προσηλυτίζονται εἰς τὸν καθολικισμόν. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1950) 111-112.

152. Μητροπολ. *Λήμνου Βασιλείου*, Ἐκθέσεις τῶν ἐπισκόπων Κυναίθης καὶ Ἀχαΐας περὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν παροικίων αὐτῶν. Θεολογία 21 (1950) 223-232.

153. Μητροπολ. *Λήμνου Βασιλείου*, Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος ἦτο ὀφειλέτης τοῦ Δημοσίου; Ἐκκλησία 28 (1951) 50-51.

154. Μητροπολ. *Λήμνου Βασιλείου*, Ἡ περὶ τῶν ὀρίων τῶν ἐπισκοπῶν Εὐβοίας καὶ Καρυστίας διένεξις τῶν οἰκείων ἀρχιερέων. Ἐκκλησία 27 (1950) 299-300.

155. Μητροπολ. *Λήμνου Βασιλείου*, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῆς Μητροπόλεως Λήμνου. Ἐκκλησία 28 (1951) 130-131, 222-224.

156. *Κωνστ. Δ. Μέρτζιον*, Πατριαρχικά, ἦτοι ἀνέκδοτοι πληροφορίες σχετικαὶ πρὸς τοὺς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1556-1702. Ἀθ. 1951. Σελ. 83. [Πραγματεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμος 15, ἀρ. 4].

157. Ἀρχιμ. *Σωφρονίου Παπακυριακοῦ*, Κατάλογος Μητροπολιτῶν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης (1204-1828). Ἐκκλησία 27 (1950) 152, 226-227, 241-242.

158. *Γεωργ. Σωτηρίου*, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας καὶ ἡ ἰδέα τοῦ Γένους. Ἐκκλησία 28 (1951) 104, 114, 152.— Λόγος πανηγυρικός.

159. *Ἐδμενίου Φανουράκη*, Ἀνέκδοτα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ἀποκείμενα ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου. Κρ Χρ 4 (1950) 65-74, 214-232 καὶ 5 (1951) 87-95, 295-301, 413-430.

160. *S. Salaville*, Pour un répertoire des néo-saints de l'Église orientale. Byzantion 20 (1950) 223-237.

Η. ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

161. *Στεφάνου Θωμοπούλου*, Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι 1821. Ἐκδόσεις δευτέρα μετ' ἐπιμέλειαν *Κώστα Ν. Τριανταφύλλου*. Πάτραι 1950. 8ο Σελ. 644.— Βιβλιοκρισία *Α. Ε. Βακαλοπούλου*, Ἑλληνικά 13 (1954) 348-353.
162. *Μιχ. Λαμπρινίδου*, Ἡ Ναυπλία. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἀθ., Ἐκδόσεις Συλλόγου «Παλαμήδης», ἔκδ. 2α, 1950. 8ο Σελ. 350, 13 σχέδια ἐκτὸς κειμένου.
163. *Ἀρ. Γ. Χρυσανθακοπούλου*, Ἡ Ἡλεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἀθ. 1950. 8ο Σελ. 366.
164. *Νικ. Ι. Ροζάκου*, Ἡ ἀναρχία στὴ Μάνη καὶ ἡ μετανάστευση στοὺς ἐξωτερικοὺς. ΝΕ 50 (1951) 1022-1025.
165. *Τάκη Ε. Πολιτόπουλου*, Οἱ Μανιάτες στὴν Ἀμερική. ΝΕ 50 (1951) 1118.— Ἐπανόρθωση στοὺς ἀρθροὺς τοῦ Ν. Ροζάκου, ἀρ. 164.
166. [*Ἀνωνύμου*], Τὸ Βωδιάκι καὶ ἡ ἱστορία του. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 53-56.— Ὅρεινὸ χωριὸ τῆς Γορτυνίας. Ἀναμνήσεις γέρου περὶ 100 χρόνων.
167. *Θεοδ. Σ. Σιδιανοπούλου*, Τὸ Λευκοχώρι καὶ ἡ ἱστορία του. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 62-64.
168. *Βύρωνος Κωνσταντάρρα*, Πειρατὲς στὴν ἀρχαία καὶ παλιὰ Ἀθήνα. ΕΔ 8 (1950) 530-531.
169. *Ἰωάν. Λυκούρη*, Αἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας καταστροφαὶ τῆς Αἰγίνης καὶ ἡ ζωτικότητα τοῦ πληθυσμοῦ της. Πειραιεὺς 1950. 8ο Σελ. 32.
170. *Δ. Γαρδίκη*, Ἱστορικὰ χρονικά τῆς Λαμίας. Λαμία 1950.
171. *Χρήστου Μ. Ἐνισλείδου*, Ἡ Πίνδος καὶ τὰ χωριά της (Σπήλαιον - Γρεβενὰ - Σαμαρίνα). Ἀθ. 1951. 8ο Σελ. 164.
172. *Ἰωάν. Κ. Βασδραβέλλη*, Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α' Ἀρχεῖον Θεσσαλονίκης 1695-1912. Θεσσαλονίκη 1951. 8ο Σελ. 576.
173. *Ἰωάν. Κ. Βασδραβέλλη*, 1) Ἱστορικὰ ἀρχεῖα Μακεδονίας. 2) Ἀρματολοὶ καὶ κλέφτες εἰς τὴν Μακεδονίαν.— Βιβλιοκρισία *André Mirambel*, REG 64 (1951) 405-406.
174. *Χαρίτωνος Σ. Κοριζῆ*, Μακεδονία, γῆ ἑλληνική.— Βιβλιοκρισία *Ν. Βαλσάμη*, Ἀκτῖνες 13 (1950) 428.
175. *Ν. Μοσχοπούλου*, Ἑλληνικὴ Θράκη. Ἀθ. 1950.
176. *Πολ. Παπαχριστοδούλου*, Ἡ προσφορὰ τοῦ Θρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα. 1821-1922. Ἀθ., Ἐκδόσεις Ἐταιρείας Θρακικῶν Σπουδῶν, 1950. 8ο Σελ. 24.
177. *Ἐλένης Βουραζέλη - Μαρινάκου*, Αἱ ἐν Θράκῃ συντεχνίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν. Θεσσαλονίκη 1950. 8ο Σελ. 200, 6 σχέδια. [Δημοσιεύματα Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐπιστημονικαὶ Πραγματεῖαι, Σειρὰ Φιλολογικὴ καὶ Θεολογικὴ, ἀρ. 7].

178. *Κωνστ. Μαχαιρά*, Ἡ Λευκάς ἐπὶ Ἑνετοκρατίας. 1684-1797. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 320.
179. *Φάνη Μιχαλόπουλου*, Ἡ Ἰθάκη ἐπὶ Βενετοκρατίας. ΕΔ 7 (1951) 365-368.
180. *Φάνη Μιχαλόπουλου*, Οἱ Γάλλοι δημοκρατικοὶ στὴν Ἰθάκη. ΕΔ 7 (1951) 373-384.
181. *Λένας Γ. Σαββίδη*, Ἐνας ἄγγλος διανοούμενος πρὸ ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν στὰ Ἐπτάνησα. Τέσσαρες ἐπιστολὲς ἀπὸ τὴν Κέρκυρα. Ἠχώ τοῦ Ἰονίου φ. 66-68 (1952) 12-14.
182. *Κωνστ. Γ. Σφήκα*, Μερικὰ σημειώματα γιὰ τὸ ταχυδρομεῖον στὰ Ἰόνια νησιά. Ἠχώ τοῦ Ἰονίου φ. 66-68 (1952) 2-4.
183. *Ἄνδρ. Δρακάκη*, Ἡ Σῦρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου ἀπὸ τὸν Στ. Λυκούδη. ΠΑΑ 24 (1949) [Ἀθ. 1951] 75-76.
184. *Δημοσθένους Γ. Νασούλη*, Σκόπελος (ἡ ἀρχαία Πεπάρηθος). Ἱστορική μονογραφία. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 84.
185. *Στρατῆ Κολαξιζέλη*, Θρούλος καὶ ἱστορία τῆς Ἀγιάσου τῆς νήσου Λέσβου. Μυτιλήνη 1950. 8^ο Σελ. 110.
186. *Βασ. Καριώτογλου*, Σαμιακὰ ἱστορικά σημειώματα. Σάμος 1951. 12^ο Σελ. 44.
187. *Ἀναστ. Βρόντη*, Ἱστορία τῆς Ρόδου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ρόδος 1948. 8^ο Σελ. 32.
188. *Θ. Παπαμανώλη*, Ρόδος. Τόμος Α'. Ἀθ. 1951. 12^ο Σελ. 304.
189. *Μ. Μιχαηλίδη - Νουάρον*, Ἱστορία τῆς νήσου Καρπάθου (Δωδεκανήσου). Τεύχος Δ'. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 196.
190. *Μιχ. Μιχαηλίδη - Νουάρον*, Ἡ Κάρπαθος στὸν 19^{ον} αἰώνα. ΝΕ 49 (1951) 534-537.
191. *Μιχ. Μιχαηλίδη - Νουάρον*, Χρονικὸν τῆς νήσου Καρπάθου. Ἀπὸ τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐνσωματώσεως αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πιττσβοῦργον Πεννσυλβανίας 1951. 12^ο Σελ. 80.
192. *Ι. Τοπούζη*, Σύμη, τὸ νησί τοῦ Νιρέα. Ρόδος 1950. 12^ο Σελ. 72.
193. *Στ. Σπανάκη*, Μνημεῖα τῆς Κρητικῆς ἱστορίας. Τόμος Β'. Ἠράκλειον 1950. 8^ο Σελ. 170.
194. *Στ. Σπανάκη*, Ἡ ἔκθεσις τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης Ντολφίν Βενιέρ (1610). Κρ Χρ 4 (1950) 313-352.
195. *Joshua Starr*, Jewish Life in Crete under the rule of Venice. Proceedings of the American Academy for Jewish Research, τόμος XII, σελ. 54.— Βιβλιοκρισία *Deno Geanacoplos*, Κρ Χρ 4 (1950) 363-368.
196. *Ἰωάν. Καλιτσονάκι*, Περιηγηταὶ καὶ ἱστορικοὶ νεωτέρων χρόνων περὶ Κρήτης. Κρ Χρ 4 (1950) 257-263.
197. *Ἐλευθ. Κ. Πλατάκη*, Οἱ σεισμοὶ τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Κρ Χρ 4 (1950) 463-526.

198. *Ἰωάννου Μανωλικάκη*, Ὁ Γολγοθᾶς τῆς Κρήτης. Ἀθήναι 1951. 8^ο Σελ. 208.
199. *Χρήστου Καραγάλιον*, Ὁ Γουλινᾶς, τὰ χωριά του καὶ τὰ Καμπιά. 1950. 12^ο Σελ. 32. — Βλ. καὶ Λαογραφία.
200. *Κλ. Π. Γεωργιάδου*, Ἱστορία τῆς Κύπρου. Ἔκδοσις 3η (ἀναθεωρηθεῖσα καὶ ἐπισημασμένη). Λευκωσία (Κύπρου) 1950. 8^ο Σελ. 128.
201. *Π. Γιαννόπουλου - Ἡπειρώτη*, Ἐνωτικοὶ ἀγῶνες τῆς Κύπρου (1878-1951). Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 88.
202. *Μύρωνος Κ. Χριστοφίδου*, Ξένοι περιηγηταὶ ἐλθόντες εἰς Κύπρον. Κν Γρ 15 (1950) 179-182. — Ἀλφαβητικὸς κατάλογος.
203. *Κωνσταντίνου Ι. Μυριανθοπούλου*, Ἑλληνομαθεῖς Τοῦρκοι ὑπάλληλοι ζητοῦν ἐπὶ τουρκοκρατίας τὴν προστασίαν τῶν Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου. Ἑλληνικὴ Κύπρος 3 (1951) 56-57.
204. *Χαρίτωνος Μισσηλίδου*, Τὸ Φανάρι (1821-1921). Ἀθ. 1950. 16^ο Σελ. 32.
205. Μητροπολίτου *Ἡλιουπόλεως Γενναδίου*, Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ρεύματος (Ἀρναούτκιου). — Βιβλιοκρισία *Γ. Γεωργιάδου - Ἀρνάκη*, ΕΕΒΣ 21 (1951) 309-313.
206. *Κ. Παπαδοπούλου*, Ἡ κοινότης Σμύρνης πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 11.
207. *Πολ. Παπαχριστοδούλου*, Ἡ καταστροφὴ τοῦ Βορειοθρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ. ΑΘΘ 16 (1951) 76-112.

Θ. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

208. [*Ἀωνύμου*], Οἱ Κυριακοί. ΕΔ 7 (1951) 482.
209. *Κώστα Καιροφύλα*, Γιάννης Φωκᾶς, ὁ Κεφαλλονίτης θαλασσοπόρος. Ἑκλογὴ 6 (1950) τεύχ. 62, 78-83.
210. *Μεθοδίου Κοντοστάνου*, Παναγιώτης Ποταγιός. Ἱστορικὴ μονογραφία. Κέρκυρα 1950. 8^ο Σελ. 44.
211. *Γ. Κριεζή*, Γενεαλογικὸν δένδρον τῆς ὑδραϊκῆς οἰκογενείας Κριεζῆ ἀπὸ τοῦ 1664. Τὸ Μέλλον τῆς Ὑδρας (1950) 19-20, 21.

5. ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

α) Ἑλληνικοὶ τόποι

1. *Ντίνου Δ. Ψυχογιού*, Ὁ κώδικας τῆς Παναγίας τῆς Λεχαινίτισσας καὶ τὰ Λεχαινά. (Μὲ σχόλια ἱστορικά, τοπωνυμικά, τοπογραφικά, γλωσσικά). Πάτραι 1950. 8^ο Σελ. 111. Ἐκδ. οἶκος Τούλας-Μαυροῦκος.
2. *Νικολάου Α. Σωτηρίου*, Μαρκόπουλο, ἡ ἱστορία ἑνὸς χωριοῦ καὶ ἡ ἱστορία ἑνὸς ἀνθρώπου. 8^ο Σελ. 96.
- 2α. Ἀθ. *Χαιζηδήμου*, Τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ ἀπὸ ἀνέκδοτο χειρόγραφο τοῦ 18^{ου} αἰῶνα καὶ ὅπως τὸ παρουσιάζουν οἱ περιηγητὲς καὶ οἱ «Πορτολάνοι» τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας. Συλλέκτης 1 (1947-1951) 117-182.

3. [*Γεωργίου Γ. Λαδά*], Ἡ σπηλιὰ τῆς Πεντέλης. Συλλέκτης 1 (1947-1951) 137 - 168.
4. *Γεωργίας Π. Κουλικούρη - Σπυρ. Ν. Ἀλεξίου*, Αἴγινα. Ὁδηγὸς γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὰ μνημεῖα τῆς. Ἀθ. 1950. 12^ο Σελ. 152.
5. *Χρήστου Μ. Ἐνισλείδου*, Ἡ Πίνδος καὶ τὰ χωριά τῆς (Σπήλαιον - Γρεβενά - Σαμαρίνα). Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 164.
6. *Ν. Μοσχοπούλου*, Ἑλληνικὴ Θράκη. Ἀθ. 1950.
7. *Σπύρου Πανοπούλου*, Κέρκυρα. Ἡ ἱστορία τῆς, τὰ μνημεῖα τῆς. 8^ο Σελ. 44.
8. *Δ. Διοσάντου - Γ. Μακρῆ*, Τουριστικὸν λεύκωμα Κεφαλληνίας - Ἰθάκης. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 80.
9. *Λεάνδρου Μίχα*, Ἄνδρος. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 128, 1 χάρτης.
10. *Ἐλλης Νεζερίτη*, Μύκονος. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 88.
11. *Ἀθηνᾶς Ταρσούλη*, Δωδεκάνησα. Τόμος 3^{ος} (Κῶς - Νίσυρος - Τήλος - Σύμη - Καστελλόριζο). Ἀθ. 1950. Σελ. 430.
12. *Θεοδώρου Μοσχονᾶ*, Λέρος καὶ Λέριοι. Ἀλεξάνδρεια 1950. 8^ο Σελ. 144.

β) Ἐκκλησίες καὶ Μοναστήρια

13. [*Ἀωνόμου*], Ἡ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς Στεμνίτης. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 44.
14. *Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου*, Ἡ κατὰ τὴν Κυνουρίαν μονὴ τῆς Παλιοπαναγιάς. (Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀρκαδικὴν ἱστορίαν). Θεολογία 22 (1951) 473-488.— Δημοσιεύεται ἐγγραφο τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους (1757) καὶ συνοδικὸ γράμμα τῆς πατριαρχίας Κυρίλλου (1816), καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὰ πρωτότυπα ποὺ διατηροῦνται στὴ μονή.
15. *Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου*, Ἡ παρὰ τὸ Βαλτεσινικὸν μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 23 - 29.
16. [*Γ. Πανλοπούλου*], Περὶ τῶν ἐν Βαλτεσινίκοι μονῶν, συμπληρώσεις ἐκ παραδόσεως. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 34.
17. *Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου*, Τὸ παρὰ τὸ χωρίον Ράφτη μονύδριον τῶν Ταξιαρχῶν. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 6 (1951) 17 - 20.
18. *Φώτη Κόντογλου*, Οἱ ἐκκλησίες τῆς Στεμνίτσας. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 38 - 39.
19. *Μίμη Παν. Πομόνη*, Φρύγανα : Παναγίαις ἀθηνιώτιδες. ΝΕ 48 (1950) 1055 - 1056.— Λογοτεχνικά - ἐρασιτεχνικά σημειώματα, χωρὶς ἐπιστημονικὴ θεμελίωση : Καπνικαρέα (Καμουχαρέα, «ποὺ κάμνει τὴ χάρη ποὺ τῆς ζητοῦνε» [!]), Γοργοεπήκοος, Βλασαροῦ (ἢ Παναγιά ποὺ βοηθάει τὴ βλάστηση [;]), στὸ Καντήλι, Πελεκαρίχη («ἀπὸ τὴ φράση : πολλὴ χάρη ἔχει» [!]).
20. *Τάκη Λάππα*, Βοιωτικὰ μοναστήρια. Σχέδια Β. Γερμενῆ, Γ. Βακιρτζῆ Ἀθ. 1950, Ἐκδόσεις Κένταυρος. 8^ο Σελ. 111.

21. *Ἀναστ. Κ. Ὀρλάνδου*, Ἡ ἐν Βοιωτίᾳ Μονὴ τοῦ Σαγματά. Ἀρχεῖον Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος 7 (1951) 72 - 110, 215.
22. *Ἱεροσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Διονυσίου*, Ἡ ἅγια Ἀναστασία ἢ Φαρμακολύτρια καὶ ἡ ὁμώνυμος ἱερά μονή. Θεσσαλονίκη 1950. 16^ο Σελ. 32.
23. *Κωνσταντίνου Κ. Θεοχάρη*, Ἡ μονὴ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ ὁ οἴκου-μενικὸς πατριάρχης Διονύσιος ὁ Α'. Μακεδον. Ἡμερολ. 21 (1951) 193 - 199.— Ὁ πατριάρχης Διονύσιος Α' (1467 - 1472, καὶ 1488 κέ.) ἐμόνασε στὴ μονὴ μετὰ τὴν πατριαρχία του. Πληροφοριακό.
24. *Γιάννη Μιχαηλίδη*, Μιά ἐκκλησιά στὴν Πάρο. Ἀθ. 1951. Σελ. 16, Ἐκδ. Ὁ Αἰώνας μας.— Ἐκκλησία Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Παρκιάς Πάρου (τέλος 17^{ου} αἱ).
25. *Ἀναστ. Κ. Ὀρλάνδου*, Ἡ Ἐπισκοπὴ τῆς Σαντορῆνης (Παναγία τῆς γωνιάς). Ἀρχεῖον Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος 7 (1951) 178 - 214.
26. *Βασιλείου Λαούρδα*, Μνεῖαι τῆς μονῆς Ἀγκαράθου. Κρ Χρ 5 (1951) 336.— Μονὴ στὴν Κρήτη. Σημειώματα σὲ κώδδ. (ἐτῶν 1532, 1559, 1572).
27. *Νικολάου Τωμαδάκη*, Πατριαρχικὸν γράμμα περὶ τῆς Ἁγίας Μονῆς, μετοχίου τῆς Μ. Λαύρας ἐν Κυδωνία (1659). Κρ Χρ 5 (1951) 323 - 327.
28. *Νεάρχου Κληρίδη*, Μοναστήρια στὴν Κύπρο. Λευκωσία (Κύπρου) [1951], 8^ο Σελ. 32.
29. *Κ. Χατζηγάλη*, Τὸ ἀνέκδοτο κείμενο τοῦ ἀλεξανδρινοῦ κώδικος 176 (366). Λευκωσία 1951. 8^ο Σελ. 30 (ἀνάτυπον Κυπριακῶν Σπουδῶν).— Γιά τὸ μοναστήρι τοῦ Κύκκου στὴν Κύπρο (βλ. καὶ Παλαιογραφία).
30. *Νίκου Α. Βέη*, Ἡ ἐν Κερασσοῦντι μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου. ΑΠ 16 (1951) 254 - 262.

6. Τ Ε Χ Ν Η

(*Μεταβυζαντινὴ ζωγραφικὴ — Ἑπτανησιακὴ Σχολὴ — Λαϊκὴ τέχνη — Σύγχρονη τέχνη — Μουσικὴ*)

1. *Α. Συγγοπούλου*, Συλλογὴ Ἑλένης Α. Σταθάτου. Κατάλογος περιγραφικὸς τῶν εἰκόνων, τῶν ξυλογλύπτων καὶ τῶν μεταλλίνων ἔργων τῶν βυζαντινῶν καὶ τῶν μετὰ τὴν Ἄλωσιν χρόνων. Ἀθ. 1951. 4^ο Σελ. η, 17, 27 πίνακες [Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, 31].
2. *Ν. Β. Δρανδάκη*, Ἡ Ρεθυμνία εἰκῶν Παναγίας τοῦ Πάθους. Κρ Χρ 5 (1951) 61 - 70.— Ἀγνώστου ζωγράφου, τέλους 16^{ου} - ἀρχῶν 17^{ου} αἱ.
3. *Μανόλη Χατζηδάκη*, Ὁ Δομήνικος Θεοτοκόπουλος καὶ ἡ κρητικὴ ζωγραφικὴ. Κρ Χρ 4 (1950) 371 - 440 (καὶ σὲ ἰδιαίτερο τεῦχος).— Σπουδαιότατη καὶ βασικὴ μελέτη γιὰ τὸ «πρόβλημα Θεοτοκοπούλου» καὶ τὴν ἔνταξιν τοῦ Θ. στὴ σύγχρονη εὐρωπαϊκὴ ζωγραφικὴ.
4. *Ἀλέξανδρου Ἐύδη*, Βιβλιοκριτικὲς σημειώσεις γιὰ τὸν Θεοτοκόπουλο. Κρ Χρ 5 (1951) 313 - 320.
5. *Ζαχαρία Παπαντωνίου*, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη τῆς Ζακύνθου. ΕΔ 8 (1951) 225 - 228.— Κυρίως γιὰ τοὺς ζωγράφους τοῦ 18^{ου} αἱ. Δοξαρά, Κου-

τούζη, Καντούνη — λίγα γιά τούς βυζαντινοὺς καί μεταβυζαντινοὺς. (Ἀναδημοσίευση;)

6. Δημ. Πελεκάση, Πασχαλινὲς ἀγιογραφίες στὴ Ζάκυνθο. ΕΔ 7 (1951) 689-690.

7. Ἀγγελίκι Χατζιμίχαλι, La sculpture sur bois. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 58, 62 εἰκονογραφήσεις ἐντὸς κειμ., 32 σχέδια ἐκτὸς κειμένου.

8. Νίκου Παλαμήδη, Στεμνιτσιῶται ἀργυροχρυσόχοι. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 52-54.

9. Ἀρη Κωνσταντινίδη, Τὰ παλιά ἀθηναϊκὰ σπίτια. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 62, 50 σχέδια, 50 φωτογραφίες.

10. Φώτου Γιοφύλλη, Ἡ ἑλληνικὴ ξυλογραφία (1821 - 1950). Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 27, 6 σχέδια ἐκτὸς κειμένου.

11. Δ. Εὐαγγελίδη, Οἱ νεώτερες τάσεις τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 26, 8 σχέδια ἐκτὸς κειμένου.

12. Γ. Σκλάβου, Ἡ μουσικὴ εἰς τὴν Ἑπτάνησον. ΕΔ 7 (1951) 761-768.

13. Νικ. Βαρβιάνη, Παῦλος Καρρέρης, ὁ ζακυνθινὸς μουσουργός. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 20.

7. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Ντίμη Ἀποστολόπουλου, Σύντομη ἱστορία τῆς νεοῦ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 56. — Βλ. καί βιβλιοκρισία Ν. Βαλσάμη, Ἀκτίνες 13 (1950) 477.

2. Μαρίας Κισσάβου, Ἡ φιλοσοφία ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑθνους. Ἀθ. 1951. 8^ο Σελ. 72.

3. Θαν. Πεισάλη - Διομήδη, Στὰ χρόνια τῆς νεοῦ ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως. ΕΔ 7 (1951) 875-877. — Λίγα λόγια γιά τὸ κρυφὸ σχολεῖο καί γιά τὶς μεγάλες Σχολές, γιά τούς δασκάλους καί γιά τούς ἰδρυτὲς καί δωρητὲς τῶν σχολείων στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας.

4. Ἡλία Παπαγ. Γεωργίου, Ἡ συμβολὴ τοῦ Εὐθυμίου Β. Εὐθυμιάδου εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς ἐν Ἀμπελακίαις Μανιαρείου Σχολῆς. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 8.

5. Γιάννη Θωμόπουλου, Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία στὴ Μακεδονία καί στὴ Β. Ἡπειρο (πρὶν ἀπ' τούς Βαλκανικοὺς πολέμους). ΝΕ 48 (1950) 914-921.

6. Μιλτιάδη Παπαϊωάννου, Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα στὴ Μακεδονία καί στὴν Β. Ἡπειρο. ΝΕ 48 (1950) 1110.

7. Κώστα Α. Παπαγεωργίου, Ἡ παιδεία στὴν Ἡπειρο. 1204-1950. Κέρκυρα 1950. 8^ο Σελ. 88.

8. Κώστα Α. Παπαγεωργίου, Ἡ παιδεία στὴν Β. καί Ν. Ἡπειρο. ΝΕ 48 (1950) 1182-1184.

9. Ἀγγελίνας Δεκαπηνῶ, Ἡ πνευματικὴ κίνησις τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἀκτίνες 14 (1951) 506-510. — Σχολὴ Φιλανθρωπῶν (13^{ος} αἰὼν -- 1642), Σχολὴ Δεσποτῶν, Σχολὴ Ἐπιφανίου (ἀπὸ 1658).

10. *Κώστα Λαζαρίδη*, Ἡ ἐθνικὴ πνευματικὴ λαμπάδα στὰ γρόνια τῆς

Τουρκοκρατίας. Ἱστορία τῆς σχολῆς Κουκουλίου Ζαγορίου. Ἰωάννινα 1950. 12^ο Σελ. 68.— Βιβλιοκρισία *Ε. Κ.*, Ἀκτῖνες 14 (1951) 190.

11. *Πολύδ. Παπαχριστοδούλου*, Φάκελος «Θρακικά» ἀρ. 434 Βιβλιοφ. Βουλῆς (Ἔγγραφα διάφορα ἀφορώντα τὴν παιδείαν τῆς ἑλληνικῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ 1877-1882). ΑΘΘ 16 (1951) 153-156.

12. *Μιχ. Κ. Πετροχείλου*, Τὰ ἐπὶ τῆς Ἰονίου Πολιτείας σχολεῖα τῶν Κυθῆρων. ΕΔ 8 (1951) 407-408.— Ὁ Κάλβος σὶ ἀντιπόκρισίν του στὴ Revue Encyclopedique ἀναφέρει 8 σχολεῖα στὰ Κύθηρα. Ὁ ἀριθμὸς, ἂν καὶ συγκριτικὰ μὲ τὰ σχολεῖα τῶν ἄλλων νησιῶν φαίνεται ὑπερβολικὸς, δὲν εἶναι, γιὰ τοὺς ἑξῆς τέσσερις λόγους: α) εἶχαν συγκεντρωθῆ γιὰ λόγους ἀσφαλείας πολλὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴ Μάνη καὶ ἀπὸ ἄλλου, β) ὑπῆρχαν πολλοὶ λόγιοι καὶ ἐπίσκοποι πρόσφυγες, γ) γιὰτὶ φρόντισε πολὺ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἔκαμε ὑποχρεωτικὴ ὁ Ἀγγλὸς διοικητὴς τοῦ νησιοῦ Ἰωάννης Μάκφελ, καὶ δ) γιὰτὶ ὑπῆρχε τὸ κληροδότημα τοῦ Βιτσαμάνου. Στὸ τέλος ὁ σ. δημοσιεύει ἀνέκδοτον πίνακα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ νησιοῦ τῶν «φιλομούσων εὐεργετῶν τῶν σχολείων τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς Κυθῆρων» τοῦ 1827.

13. *Μ. Γαλανοπούλου*, Ἡ Πατριάς δύναμις τοῦ Ἑθνους ἠθικῆ. 1951. Σελ. 15.

14. *Μ. Γαλανοπούλου*, Ἡ Πατριάς τοῦ Γένους Σχολή. 1951. Σελ. 31.

15. *Μ. Γαλανοπούλου*, Μακάριος Καλογεράς, ἰδρυτὴς, πρῶτος σχολάρχης καὶ διδάσκαλος τῆς Πατριάδος Σχολῆς (1713-1737). Ἐκκλησία 28 (1951) 69-70.

16. *Ν. Β. Δρανδάκη*, Εἰδήσεις περὶ τῶν σχολείων Ρεθύμνης κατὰ τὸ δευτέρον τέταρτον τοῦ 19^{ου} αἰῶνος. Κρ Χρ 4 (1950) 21-64.

17. *Μ. Ι. Μανούσακα*, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Ἀθηνᾶ 54 (1950) 3-28.

18. *Ἀγγέλου Ν. Παπακώστα*, Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα στὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία. ΑΘΘ 16 (1951) 138-147.

19. *Ἀντώνη Μυστακίδη*, Ἡ ἑλληνικὴ ἐκπαίδευση στὴ Ρουμανία. Παιδεία 4 (1950) 419-425.— Σύντομο σημεῖωμα γιὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ τὴν παιδεία γενικὰ ἀπὸ τὸν 16^ο ὡς τὸ τέλος τοῦ 19^{ου} αἰῶνα καὶ ὡς τίς μέρες μας.

20. *Α. Δελμούζου*, Τὸ κρυφὸ σχολεῖο. Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 321, 6 πίν. [Institut Français d'Athènes] — Βλ. καὶ βιβλιοκρισία *Β. Ν. Τατάκη*, ΝΕ 49 (1951) 559-561.

8. ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΤΛ.

α) Ἐπιγραφές

1. *Κ. Δ. Καλοκύρη*, Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ καὶ χαράγματα ἐκ μεσαιωνικῶν μνημείων Κρήτης. Κρ Χρ 5 (1951) 337-348.— Συναγωγή, μὲ μεγάλο κόπο, ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονή, ἐπιγραφῶν καὶ χαραγμάτων ἀπὸ ἐκκλησίες καὶ ἄλλα μνημεῖα τῶν ἐπαρχιῶν Ρεθύμνης, Μυλοποτάμου καὶ Ἀμαρίου, τοῦ 14^{ου}-18^{ου} αἰῶνα, τὰ περισσότερα τοῦ 16^{ου} καὶ τοῦ 17^{ου}. Ἐξάιρεση ἀποτελεῖ ἡ τελευ-

ταία (ἀρ. 16) ἐπιγραφή, ἐπιτύμβια τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ὅπως σωστά σημειώνει ὁ σ.—Μερικὲς παρατηρήσεις. Ἄρ. 1: ἀπὸ τῆς φωτογραφίας δὲν διακρίνεται καθαρά τὸ βραχυγραφικὸ σημεῖο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ΔΙ τῆς ἀρχῆς. Ἡ συμπλήρωση τοῦ σ. Ἀρκά/δι ἀναμφισβήτητη, πρέπει ὅμως γιὰ τὸ μέτρο νὰ συμπληρωθῇ Ἀρκά/δι(ον) καὶ ὄχι Ἀρκά/δι(ν). Ἄρ. 4: τὸ ἔτος ,Ϛϙ' συμπίπτει μὲ τὴν ἐ' Ἰνδικτιώνα, ἀδιάφορο ἂν ὁ μῆνας εἶναι Σεπτέμβριος· ὁ σ. ἔκαμε τὸ λάθος νὰ ὑπολογίσῃ τὴν Ἰνδικτιώνα ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ ἔτος 1391, γι' αὐτὸ βρῆκε πὼς δὲν συμφωνεῖ· ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο ἀλλάζει τὸ ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ μαζὶ ἡ Ἰνδικτιών. Ἔτσι πραγματικὰ οἱ μῆνες Ἰαν.· Αὐγ. τοῦ 1391 (δηλ. τοῦ ἔτους ,ζωλϚ') ἀνήκουν στὴν ἰδ' Ἰνδ., οἱ μῆνες ὅμως Σεπτ.-Δεκ. (τοῦ ἔτους ,ζϙ' πιά) στὴν ἐ'. Τέλος, στὴν ἐπιγραφή ἀρ. 6 καὶ 9, γιατί γίνεται ἡ μεταγραφή τῶν χρονολογιῶν ,ζιβ', ,αφνη', ,αφξθ', ,ξξς' κτλ. μὲ ἀραβικά στοιχεία (7012, 1558 κτλ.);

β) Κώδικες (Κατάλογοι κτλ.)

2. *Εὐλογίου Κορυλλα*, Κατάλογος Ἀγιορειτικῶν χειρογράφων. Θεολογία 21 (1950) 267-291, 325-338, 506-525.—223 (ἀρ. 518-740) χφφ σὲ δεκατρεῖς «καλύβες» τῆς σκήτης τῆς Ἁγίας Ἄννης. Κυρίως τοῦ 17^{ου}—19^{ου} αἰ. Λίγα τὰ ἐνδιαφέροντα. Ὁ κατάλογος συνεχίζει τὴ δημοσίευση ἀπὸ τὸν τόμο 16 (1938) τοῦ ἴδιου περιοδικοῦ.

3. Διακόνου *Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου*, Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁρθοδοξία 25 (1950) 17-20, 51-59, 90-93, 124-128, 176-179, 224-228, 278-281, 314-318, 361-364, 396-400, 432-439, 474-483.

4. *Νικολίου Π. Παπαδοπούλου*, Ἄγνωστοι κώδικες μονῆς Ἁγ. Θεοδώρων Ἀροαίας. Θεολογία 21 (1950) 233-238.—Τρία χφφ, πού ὁ σ. τὰ ἀριθμεῖ 24-26, συνέχεια ἀπὸ τὰ 23 χφφ πού περιγράφει ὁ Ν. Α. Βέης, Ἐπετ. Παρν. 9 (1906) 43 κέ.: 24 Νομοκάνων 18^{ου} αἰ., 25 Ἐκλογή (Ἀσκητικά) ἔτ. 1745, καὶ 26 Ἐξομολογητᾶριο 18^{ου} αἰ. Ὁ σ. ἀναφέρει τὸν κατάλογο τοῦ Βέη, δὲν ξέρει ὅμως καὶ τὴ σύντομη περιγραφή τῶν δύο κωδίκων (ἀρ. 24 καὶ 25) πού ἔδωσα στὰ Ἑλληνικά 11 (1939) 101-102.

5. *Στεφάνου Καββάδα*, Οἱ κώδικες τῆς Χίου. Χίος 1950. 8^ο Σελ. 120.

6. *Γεωρ. Π. Κουρνούτου*, Ἄγνωστος κώδιξ Ἐφημερίδων Κωνσταντινίου Καρατζᾶ τοῦ Μπάνου. ΠΑΑ 24 (1949) 169-173.—Νέο χφ, συνέχεια τριῶν ἄλλων γνωστῶν (στὴν Πετρούπολη καὶ στὸ μετόχι τοῦ Π. Τάφου στὴν Κωνσταντινούπολη), ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶχε ἐκδώσει τις «Ἐφημερίδες» ὁ Α. Παπαδόπουλος-Κερραμεύς, Documente privitoare la Istoria Românilor 13 (Βουκουρ. 1909). Τὸ νέο χφ περιλαμβάνει τὰ γεγονότα 1790-1792. Πληροφοροῦμαστε ὅτι τὸ χφ εἶναι τώρα κτῆμα τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης.

7. *Μητροπολίτου Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀγαθονίκου*, Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου Ἀθ. 1950. 8^ο Σελ. 14, 66.—Φωτοτυπικὴ ἔκδοση χφ τοῦ 15^{ου} αἰ. τῆς μονῆς Ἁγ. Θεοδώρων Καλαβρύτων.

8. [*Γεωργίου Λαδᾶ*], Σύντομα Χρονικά. Συλλέκτης 1 (1947-1951) 21, 50.—Δημοσιεύονται «ἐνθυμήσεις» τῶν ἀρχῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνα.

9. *G. Hofmann*, Ein «Handschriften» - Verzeichnis des Athos - Klosters Dionysiu aus dem Jahre 1627. BZ 44 (1951) 272-277.

10. *Εὐλογίου Κορυλλα*, Θεοδώρητος προηγούμενος Λαυριώτης ὁ κωδικογράφος (1761-1826). BZ 44 (1951) 343-346.

11. *Ντίνου Ψυχουσιῶ*, Ὁ κώδικας Παναγίας τῆς Λεχαινίτισσας καὶ τὰ Λεχαινα. Πάτραι 1950. 8^ο Σελ. 114.

12. [*Ντίνου Δ. Ψυχουσιῶ*], Ἡ προεπαναστατικὴ Ἡλεία. Ἡλειακὰ 1 (1951) 30-45.— Δημοσιεύματα ἀπὸ τὸν «κώδικα» τῆς μονῆς Σκαφιδιάς πού ἀρχίζει στὰ 1750.

13. *Β. Λαούρδα*, Κρητικὰ παλαιογραφικά, 10. Ὁ Μαρκιανὸς κώδιξ τοῦ Γεωργίου Κλόντζα καὶ οἱ περὶ Κρήτης χρησμοί. Κρ Χρ 5 (1951) 231-245.

14. *Κ. Ἀμάντου*, Ὁ Νομοκάνων ἀρ. 166 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Χίου. Ὁ Ποιμὴν (Μυτιλήνης) 16 (1951) 195-200.

15. *Γ. Ι. Καργιώτου*, Δύο χειρόγραφα τῆς ἐν Κύπρῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ. Κυ Σπ 15 (1951) Λαογρ. Παράρτημ. ΙΙ, σ. μθ' - οη'.— Ἱατροσόφιο (1849) καὶ Καλενδᾶριο τῆς ἴδιας ἐποχῆς.

16. *Κ. Χατζηψάλτη*, Τὸ ἀνέκδοτο κείμενο τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ κώδικος 176 (366). Παραδόσεις καὶ ἱστορία τῆς μονῆς Κύκκου. Κυ Σπ 14 (1950) 33-69.— Δημοσίευση τῶν φφ 143-159 ἀπὸ χφ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17^{ου} αἰώνα, ὅπου περιέχεται διήγηση γιὰ τὶς εἰκόνες τῆς Παναγίας πού ἱστώρησε ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκάς καὶ λεπτομερέστερα ἡ ἱστορία τῆς εἰκόνας καὶ τῆς μονῆς Κύκκου. Λίγα εἰσαγωγικά: τὸ κείμενο ἀπετέλεσε τὴν ἄμεση πηγὴ τοῦ Ἐφραίμ τοῦ Ἀθηναίου (ὑστερα Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων) γιὰ τὴν «Περιγραφή τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κύκκου...» (Βενετία 1751).— Στὴ δημοσίευση ὁ ἐκδ. προβαίνει σὲ μερικὲς γλωσσικὲς καὶ ἄλλες διορθώσεις ἀλλάζοντας τὴν ἀπλὴ γλώσσα καὶ σύνταξη τοῦ κειμένου (π.χ. εἰκῶν ἀντὶ εἰκόνα (ἦ), ἀγαπητὸν ἀντὶ ἡγαπητόν, μεγαλύνοντες καὶ δοξάζοντες ἀντὶ μεγαλύνοντας καὶ δοξάζοντας — ἀκόμα καὶ ἐν νηστεία καὶ ἀγρυπνία ἀντὶ μὲ νηστείαν καὶ ἀγρυπνίαν). Γιατί;

γ) Ἐ γ γ ρ α φ α

17. *Μιχ. Καλλινδέρη*, Τὰ λυτὰ ἔγγραφα τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Κοζάνης, 1676-1808. Θεσσαλονίκη 1951. 8^ο Σελ. 16, 160, 8 πίν.

18. *Βασιλείου Ἀτέση*, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λήμνου. Ἀρχεῖον Ἐκκλησ. καὶ Κανον. Δικαίου 6 (1951) 172-177.

19. *Δικαίου Β. Βαγιακάκου*, Ἀποικία Μανιατῶν. ΕΜΑ 2 (1940) [Ἀθ. 1950] 152-157.— Δημοσιεύεται συμφωνητικὸ Μανιατῶν μ' ἕναν καπετάνιο στὴ Ζάκυνθο (1674) (ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου) γιὰ τὴ μεταφορὰ Μανιατῶν στὴν Ἱταλία.

20. *Ἀπ. Ε. Βακαλοπούλου*, Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.—Βιβλιοκρισία *André Mirambel*, REG 64 (1951) 403-404.

21. *Ἰακώβου Τ. Βισβίτζη*, Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ δουκάτου τοῦ Αἰγαίου (1538-1577). Ἐπετ. Ἀρχ. Ἱστ. Ἑλλ. Δικαίου 4 (1951) 1-165.— Ἀπὸ τὴ συλλογὴ Περικλέους Ζερλέντη στὰ Γενικά

Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Σελ. 9-109 τὰ ἔγγραφα (88 ἐν δλω), 110-149 Νομικὴ ἐπισκόπησις. Πίνακες Α' προσώπων καὶ τόπων καὶ Β' ὄρων καὶ πραγμάτων. (Δὲν ἐρμηνεύονται ὅλες οἱ λέξεις).

22. *Τάσου Ἀθ. Γορτισπούλου*, Πωλητήρια καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς παρὰ τὴν Δημητσάναν μονῆς τοῦ Φιλοσόφου (1626·1787). Ἐπετ. Ἀρχ. Ἰστ. Ἑλλ. Δικαίου 3 (1950) 118-157.— 35 τοῦ 17ου καὶ 22 τοῦ 18ου αἰ. ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς, σήμερα στὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Γορτυνίας στὴ Δημητσάνα.

23. *Λεωνίδα Χ. Ζώη*, Ἐπίδρασις τῆς ξενοκρατίας ἐπὶ τῆς γλώσσης μας. Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιὰ 7 (1950) 157-161.— Δημοσίευση ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου: 1504, 1560, 1600, 1699 («στίμα», δηλ. ἐκτίμηση ἀντικειμένων), 1800 καὶ 1900 (προικοσύμφωνα). Γλωσσικὰ πολὺ ἐνδιαφέροντα ἢ «στίμα» τοῦ 1699 καὶ (λιγότερο) τὸ προικοσύμφωνο τοῦ 1800. Ἀλλὰ καὶ στὸ προικοσύμφωνο τοῦ 1900 περιέχονται ἀκόμη λαϊκῆς ὀνομασίης.—Χωρὶς ὑπομηματισμό

24. *Λεωνίδα Χ. Ζώη*, Ἱστορικὰ σημειώματα. Ζακυθινὸ ἐπιτίμιο. Ἠχώ τοῦ Ἰονίου φ. 51-53 (1950) 20-21.— Τοῦ Ἀγαπίου ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, 1723, 21 Μαΐου, γιὰ μιὰ ὑπόθεσις μοιχείας.

25. *Λεωνίδα Χ. Ζώη*, Ἱστορικὰ σημειώματα. Ἀναγνώστης διαφθορεῖς. Ἠχώ τοῦ Ἰονίου φ. 60-62 (1951) 6.— Ἐγγραφο τοῦ 1785.

26. *Λεωνίδα Χ. Ζώη*, Παλαιὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιὰ 8 (1951) 170-172.— Τρία ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (διαθήκη, προικοσύμφωνο κ.ἄ.) ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου τῶν ἐτῶν 1507, 1508, 1630. Ἐρμηνεύονται μερικῆς σπάνιης λέξεις.

27. *Λεωνίδα Χ. Ζώη*, Ἡλείακὸν ἀρχεῖον. Ἡλείακὰ 1 (1951) 38-40.—Δημοσίευση 4 ἐγγράφων τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰ.

28. *Π. Καλλινίκου*, Μιὰ Θιακιὰ διαθήκη τοῦ 1585. ΕΔ 7 (1951) 407-410.

29. *Ν[τίνου] Κ[ονόμου]*, Ἐνα προικοσύμφωνο ποὺ [!] συμβάλλει ὁ Ἅγιος Διονύσιος. Ἐπανησιακὰ Φύλλα φ. 16 (Ἰούλιος 1951) 253-254.— Ἀπὸ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖο Ζακύνθου δημοσιεύεται προικοσύμφωνο, 5 Ὀκτ. 1601, στὸ ὁποῖο συνυπογράφει καὶ συνυπόσχεται καὶ ὁ ἅγιος Διονύσιος (Σιγοῦρος), θεῖος (ἀπὸ τὴν ἀδερφή του) τῆς προικοδοτουμένης. Στὸ στ. 2 καὶ 3 πρέπει νὰ διορθωθῇ: *ἔνατο λίμπρο—στὴν καντζελαρία φύλλο 81*. Ἐπίσης στ. 6 *παρόν*—δὲ χρειάζεται ἢ συμπλήρωσις *παρόν[τες]*. Σελ. 254 στ. 8 *πλησίος μὲ τῆς ἄνωθεν σταφίδας* (μὲ + γεν.).

30. *[Γεωργ. Λαδᾶ]*, Ἑλληνικὰ ἀρχεῖα. Συλλέκτης 1 (1947-1951) 20, 47-48, 201.

31. *Νικ. Κλ. Λανίτου*, Μία κυπριακὴ ἐπιστολὴ τοῦ 1812. Κυ Γρ 15 (1950) 138-139.— Οἰκογενειακοῦ περιεχομένου, ὅπως σημειώνει ὁμως καὶ ὁ ἐκδότης ἔχει κάποιο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐποχὴ. Γλώσσα ἢ κοινὴ μισολόγια τῶν ἐπιστολῶν.

32. *Β. Λαούρδα*, Κρητικὰ Παλαιογραφικά, 4. Ὁ κῶδιξ Harvard University, Riapt 53. Κυ Χρ 4 (1950) 233-237.— Σύμμεικτα ἔγγραφα, 1523-1680 (κυρίως ὁμως τοῦ 17ου αἰ.), σχετικὰ μὲ τὴν Ἐνετοκρατία. Δημοσιεύεται καὶ μιὰ διαθήκη τοῦ 1590 [ἀντι *εἶδεν* γρ. *οἶδεν*].

33. *Σταύρου Χ. Σκοπετέα*, Ἐγγραφα ἰδιωτικὰ ἐκ Δ. Μάνης τῶν ἐτῶν 1547-1830. Ἐπετ. Ἀρχ. Ἰστ. Ἑλλ. Δικαίου 3 (1950) 60-117.— 64 ἔγγραφα

πωλητήρια, δανειστικά, διαθήκες τῆς οἰκογενείας Σέρβων - Κατσηρέων ἀπὸ τὸ χωριὸν Καλύβες τ. δήμου Καρδαμύλης. Ἐπιμελημένη δημοσίευση. Σημειώσεις, πίνακες.

34. *Στάυρου Χ. Σκοπεΐα*, Τὸ ἀρχεῖον Ρήγα Παλαμῆδη. Γορτυνιακὸν Ἡμερολόγιον 5 (1950) 69 - 71.

δ) Βιβλιογραφικά

35. *Γ. Ι. Ἀρβανιτίδης*, Ἡ ἄγνωστος δευτέρα ἔκδοσις τῶν ἱστορικῶν ποιημάτων τοῦ Βεστιαρίου Σταυρινοῦ καὶ τοῦ Μητροπολίτου Μυρῶν Ματθαίου. Συλλέκτης 1 (1947 - 1951) 129 - 131.

36. *Γ. Ι. Ἀρβανιτίδης*, Ἄγνωστον καὶ μὴ κυκλοφορήσαν μνηολόγιον τοῦ ἔτους 1801 τυπωθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ. Συλλέκτης 1 (1947 - 1951) 169 - 170.

37. *Δημητρίου Σ. Γκίνη*, Ἡ ἀνέκδοτη τρίτη ἔκδοσις τῆς βιβλιογραφίας τοῦ Παπαδοπούλου - Βρετοῦ. Ὁ Βιβλιόφιλος 4 (1950) 63 κέ.

38. *Δημητρίου Σ. Γκίνη*, Βιβλιογραφικά, Α: Αἱ ἔκδοσις τοῦ Γλυκῦ. Ὁ Βιβλιόφιλος 5 (1951) 48 - 49.— Κατάλογος ἑκατὸν τριῶν ἔκδόσεων τοῦ τυπογραφείου τοῦ Γλυκῦ στῆ Βενετία τῶν ἐτῶν 1800 - 1854. Ὁ κατάλογος συμπληρῶνει τοὺς δημοσιευμένους προηγουμένως ἀπὸ τὸν Κ. Μέρτζιο καὶ τὸν σ. στα Ἱππειρωτικά Χρονικά 10 (1935) 53 - 86, 11 (1936) 335 κέ., 12 (1937) 175 κέ.

39. *Δημητρίου Σ. Γκίνη*, Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας Σουλίου καὶ Πάργας». ΑΕΕ 5 (1950 - 1952) 27 - 28.— Γιά τὸ «κρυπτογράφημα» τοῦ τίτλου τῆς β' ἔκδόσεως ἀντικρούει τὸν Γ. Βαλέτα. Τὸ τελευταῖο ἈΩΚΑ' ἀντὶ «Ἰωαννίνων» τὸ διαβάζει ὁ σ. (μὲ πειστικά ἐπιχειρήματα) «χιλιάρχου».

40. *Στεφάνου Ι. Μακρομήγαλον*, Ἱστορικὲς καὶ βιβλιογραφικὲς παρατηρήσεις γύρω ἀπὸ τὸν Περραιβό. Ὁ Βιβλιόφιλος 4 (1950) 43 κέ.

41. *Στεφάνου Ι. Μακρομήγαλον*, Τὸ κρυπτογράφημα τοῦ τίτλου τῆς βενετικῆς ἔκδόσεως τῆς Ἱστορίας Σουλίου καὶ Πάργας. Ὁ Βιβλιόφιλος 4 (1950) 64.

42. *Κ. Μ. Μιχαηλίδης*, Συμβολὴ στὴν Αἰολικὴ βιβλιογραφία. Ἀθ. 1950. Σελ. 135.

43. *Σοφοκλέους Ἀβρ. Χουδαβερδόγλου - Θεοδότου*, Ἡ ἑλληνικὴ πεντάτευχος τῶν Καραϊτῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκκλησία 29 (1952) 133 - 134.— Γιά ἓνα ἀντίτυπο τῆς ἔκδόσεως τοῦ 1547 (Legrand BH, 15^e - 16^e s., τόμ. 2, 159 - 161) σπανιότατο βιβλίον, ποῦ εἶχαν προσφέρει οἱ ἑλληνόγλωσσοι Ἐβραῖοι Καραῖται τῆς Πόλης στὸν Ἀλέξανδρο Καραθεοδωρῆ Πασᾶ. Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ εἶναι τρίγλωσση καὶ τὸ νέο ἑλληνικὸ κείμενον, τυπωμένο μὲ ἑβραϊκὰ στοιχεῖα, γραμμένο στὴν πολιτικὴ διάλεκτο.

44. *Μαριέττας Ε. Γιαννοπούλου*, Οἱ ἡμερησίδες ποῦ ἐκδίδονταν στὰ Ἐφτάνησα ἐπὶ Ἀγγλοκρατίας. Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά 7 (1950) 241 - 246.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

- *Ακογλου Ε. 2, 24. 85. 86
 *Ακρίτας Τ. 2, 13
 *Αλεξίου Ν. 5, 1
 Alessio G. 3, 84
 *Άμαντος Κ. 3, 7. 19. 20. 21. 4, 1 8, 14
 *Αναπλιώτης Γ. 4, 54. 55
 *Ανδριώτης Ν. 3, 1. 8. 9. 10. 22. 23. 24.
 25. 70. 77. 79. 80. 96
 *Αντιωνακάς Ν. 4 112
 *Αποστολόπουλος Ν. 7, 1
 *Αρβανιτιδης Γ. 4, 29 8, 35. 36
 Argenti P. 2, 15
 *Αργυρός Σ. 4, 48
 *Ατέσης Β. 4, 137. 138. 139. 140 8, 18
- Βαγενάς Θ. 4, 80
 Βαγιακάκος Δ. 3, 26. 27 4, 22. 23 8, 19
 Βακαλόπουλος Α. 4, 42. 123. 161 8, 20
 Βακιρτζής Ι. 4, 92
 Βαρδιάνης Ν. 6, 13
 Βασθραθέλλης Ι. 4, 83. 89. 172. 173
 Βασιλάκης Μ. 4, 141
 Βασιλόπουλος Σ. 3, 62
 Βαφειάδης Γ. 2, 96
 Baud - Bovy S. 2, 52
 Βέης Ν. 4, 36. 102 5, 30
 Bellinger L. 2, 142
 Βενέρης Τ. 4, 130
 Βισβίτης Ι. 2, 98 8, 21
 Blanken G. 3, 61. 85
 Βλαχογιάννης Γ. 4, 47
 Βογιατζιδης Ι. 2, 14 3, 68
 Βουνάς Χ. 2, 63. 64
 Βουραζέλη - Μαρινάκου Ε. 4, 9. 177
 Βρόντης Α. 2, 17. 28. 140 4, 94. 187
- Carnoy A. 3, 45
 Cocchiara G. 2, 43
- Γαλανόπουλος Μ. 7, 13. 14. 15
 Γαλιατσάτος Α. 4, 124
- Γαρδικής Δ. 4, 170
 Γεδεών Μ. 2, 120
 Γεδεών Σ. 2, 87
 Γεωργακάς Δ. 3, 3. 29. 30. 69. 71
 Γεωργακόπουλος Σπ. 3, 4
 Γεωργιάδης - *Αρνάκης Γ. 4, 205
 Γεωργιάδης Κ. 4, 200
 Γεωργίου Η. 3, 31 4, 11. 12 7, 4
 Γιαννόπουλος Γ. 3, 90
 Γιαννόπουλος - *Ηπειρώτης Π. 4, 201
 Γιαννοπούλου Μ. 2, 35. 93 8, 44
 Γιοφύλλης Φ. 6, 10
 Γκανούλης Γ. 2, 40
 Γκίνης Δ. 8, 37. 38. 39
 Γλέζος Π. 2, 132 3, 95
 Γρίσπος Π. 3, 44
 Γριτσόπουλος Τ. 4, 76 5, 14. 15. 17 8, 22
- Danguitsis C. 3, 76
 D'Arcy Thomson 3, 28
 Δασκαλάκης Α. 4, 37
 Dawkins R. M. 2, 29. 75 3, 77
 Δελμοδζος Α. 7, 20
 Δεμοδός Τ. 4, 17, 111
 Δημητρακοπούλου Ε. 4, 43
 Διαλέζιος Ε. 4, 103
 Διαμαντής Κ. 2, 17
 Διαμαντόπουλος Κ. 2, 99. 100
 Διομήδη Ε. 2, 117
 Δραγούμης Φ. 2, 1
 Δρακάκης Α. 4, 183
 Δρανδάκης Ν. 6, 2 7. 16
 Δρόσος Α. 2, 44
 Δρουδάκης Α. 2, 19
- Elmet W. 3, 2
 *Ενεπεκίδης Π. 4, 38. 104
 *Ενισλαίδης Χ. 4, 171 5, 5
 *Εξαρχόπουλος Ν. 3, 7
 *Ερμουπόλεως Εθάγγελος 4, 75

- Εθαγγελίδης Α. 6, 11
 Εθθυμίου Γρ. 4, 78
- Geanacoplos D. 4, 195
- Hofmann G. 8, 9
- Ζαρράφτης Ι. 2, 18, 75
 Ζευγάλης Τ. 2, 56
 Ζιαζόπουλος Ε. 2, 88
 Ζιούτος Γ. 4, 105
 Ζώης Α. 4, 129 8, 23, 24, 25, 26, 27
- Ήλιάδης Γ. 2, 143
 Ήλιόπουλος Α. 4, 64
 Ήλιουπόλεως Γεννάδιος 4, 142, 143, 205
- Θέμελης Χ. 4, 144
 Θεοδωρόπουλος Σπ. 2, 1
 Θεοχάρης Κ. 5, 23
 Θωμόπουλος Γ. 7, 5
 Θωμόπουλος Στ. 4, 161
- Ίγνάτιος Ιερομ. 4, 145
 Ίερισσοῦ Διονύσιος 5, 22
 Ίωαννίδης Σ. 2, 84
 Ίωαννίδου - Μπαρμπάρηγου Μ. 2, 141
- Καββάδας Στ. 2, 16, 101 8, 5
 Καιροφύλας Γ. 2, 45 4, 84
 Καιροφύλας Κ. 2, 123 4, 24, 209
 Καλαθρότων Ἀγαθόνικος 8, 7
 Καλιτσουνάκης Ι. 4, 196
 Καλλέρης Ι. 3, 5, 98
 Καλλινθέρης Μ. 8, 17
 Καλλίνικος Π. 2, 76 8, 28
 Καλοκύρης Κ. 8, 1
 Κανακάρης Α. 2, 41
 Κανδηλάπτης Γ. 2, 25 4, 146
 Καπετανάκης Β. 3, 32
 Καπνουκάγιας Χρ. 3, 65
 Καραβίας Ι. 4, 77
 Καραβίας Ν. 4, 128
 Καραντώνης Α. 4, 74
 Καρατζᾶς Στ. 3, 33
 Καραχάλιος Χ. 2, 21 4, 199
 Καρβελάς Γ. 4, 46
 Καργώτης Γ. 2, 102 8, 154
- Καριώτογλου Β. 4, 93, 186
 Καφάλης Γ. 2, 12
 Καφωμένος Σ. 3, 87
 Κερασσώτης Π. 2, 46
 Κεσίσογλου Ι. 3, 78
 Κισσάθου Μ. 7, 2
 Κληρίδης Ν. 2, 65, 77, 103, 104, 130
 5, 28
 Κόκκινος Δ. 4, 56, 71
 Κολαξιζέλης Σ. 4, 185
 Κόλιας Γ. 4, 7
 Κονομής Ν. 3, 49, 50
 Κονόμος Ντ. 3, 66 8, 29
 Κόντογλου Φ. 5, 18
 Κοντοστάνας Μ. 4, 210
 Κοριζής Χ. 4, 174
 Κουγέας Σ. 4, 57, 58
 Κουκουλές Φ. 2, 105
 Κουλικούρδη Γ. 5, 4
 Κουλουκάτσης Γ. 2, 33
 Κουρλιάς Ε. 4, 147 8, 2, 10
 Κουρμούλης Γ. 3, 6, 97
 Κουρνοῦτος Γ. 8, 6
 Κριαρᾶς Ε. 4, 16, 86, 148
 Κριεζής Γ. 4, 211
 Κτενίδης Φ. 2, 59
 Κυριαζής Ν. 3, 34, 35
 Κυριακίδης Στ. 2, 23, 75, 78, 116, 138,
 145 3, 40, 46, 76, 77
 Κωνσταντάρης Β. 2, 66, 67, 125, 126
 4, 33, 88, 168
 Κωνσταντινίδης Α. 6, 9
 Κωνσταντινίδης Ι. 4, 113
 Κωνσταντινίδης Τρ. 4, 52, 68
 Κώνστας Κ. 2, 54, 124, 129
 Κωστάκης Θ. 3, 63, 64
- Λαδᾶς Γ. 4, 149 5, 3 8, 8, 30
 Λάδης Θ. 3, 11
 Λαζαρίδης Κ. 2, 2 7, 10
 Λαζαρόπουλος Ι. 4, 63
 Λαμπруνίδης Μ. 4, 162
 Λανίτης Ν. 8, 31
 Λαούρδας Β. 2, 68 4, 150 5, 26 8, 13, 32
 Λάππας Τ. 2, 144 4, 44, 45, 70, 85 5, 20
 Λεκαπηνού Α. 7, 9
 Λήμνου Βασίλειος 4, 152, 153, 154, 155
 Λιγνός Α. 4, 62, 151

- Λιοσάτος Δ. 5, 8
 Λουκάτος Δ. 2, 3, 4, 5, 57, 58, 61, 106, 115
 Λουκόπουλος Δ. 2, 57, 58, 69, 116
 Λουλούθης Κ. 3, 51
 Λυκούρης Ι. 4, 169
- Μάγερ Κ. 4, 4
 Μαζαράκης - Αϊνιάν Α. 4, 114
 Μακρής Γ. 5, 8
 Μακρυμίχαλος Στ. 8, 40, 41
 Μαμαλάκης Ι. 4, 2, 121, 131
 Μαμεγρίς 4, 20
 Μάνεσης Στ. 3, 12
 Μανίκης Ζ. 4, 30
 Μανούσακας Μ. 4, 27, 7, 17
 Μανωλικάκης Ι. 4, 198
 Μάργαρης Δ. 4, 3
 Μαρία, Βασιλόπαις 4, 115
 Μαριδάκης Γ. 4, 39
 Μαρίνης Κ. 2, 107
 Μαυρογιάννης Δ. 2, 70
 Μαχαιράς Κ. 4, 178
 Μεγαθούκας Α. 4, 32
 Μέγας Γ. 2, 1, 7, 8, 71, 89, 133, 138, 139
 Μελανοφρύθης Π. 2, 47, 136
 Μελάς Σπ. 4, 50, 59, 72, 73
 Μερεντίτης Κ. 3, 93
 Μερλιέ Μ. 2, 22, 23
 Merlier Ο. 2, 58
 Μέριζιος Κ. 4, 25, 31, 156
 Μεταλλινού Α. 4, 133
 Μεταξάς-Μεσοσηνέζης Ν. 4, 82, 87
 Μηλιόπουλος Π. 2, 79
 Μινώτος Δ. 2, 80
 Mirambel Α. 3, 13, 14, 4, 42, 123, 173, 8, 20
 Μισαηλίδης Χ. 4, 204
 Μιχαηλίδης Γ. 5, 24
 Μιχαηλίδης Κ. 8, 42
 Μιχαηλίδης - Νουάρος Μ. 3, 58, 73, 4, 95, 96, 190, 191
 Μιχαλόπουλος Φ. 4, 91, 98, 107, 179, 180
 Μίχας Δ. 5, 9
 Μόθης Γ. 4, 134
 Morton Paton J. 4, 14
 Μοσχονάς Θ. 5, 12
 Μοσχόπουλος Ν. 4, 175, 5, 6
- Μουσουρής Σπ. 3, 67
 Μπελούσης Π. 4, 90
 Μπόγκας Ε. 3, 6α, 46
 Μπουμπουλίδης Φ. 2, 9, 4, 5
 Μυριανθόπουλος Κ. 4, 203
 Μυστακίδης Α. 7, 19
- Νασούλης Δ. 4, 184
 Νεζερίτη Ε. 5, 10
 Νικολαΐθης Κ. 3, 48, 53
 Νυμφόπουλος Μ. 2, 26, 83, 121
- Ξυγγόπουλος Α. 6, 1
 Ξύθης Α. 6, 4
- Οικονομόπουλος Δ. 4, 108
 Όρλάνδος Α. 5, 21, 25
- Πάγκαλος Γ. 3, 94
 Πάγκαλος Θ. 4, 116
 Παλαμήθης Ν. 6, 8
 Πάλλης Α. Α. 4, 6, 35, 100
 Παμπούκης Ι. 2, 38
 Πανάρετος Α. 2, 108
 Πανόπουλος Σ. 5, 7
 Παπαγεωργίου Κ. 7, 7, 8
 Παπαδάκη Ε. 2, 134
 Παπαδάς Π. 2, 49
 Παπαδόπουλος Α. 2, 10, 3, 15, 36, 37, 38, 39
 Παπαδόπουλος Δ. 2, 60, 122, 3, 81
 Παπαδόπουλος Κ. 4, 206
 Παπαδόπουλος Ν. 8, 4
 Παπαδόπουλος Χ. 4, 41
 Παπαϊωάννου Μ. 7, 6
 Παπακυριακός Σ. 4, 157
 Παπακώστας Α. 2, 74, 7, 18
 Παπαμανώλης Θ. 4, 188
 Παπαντωνίου Ζ. 6, 5
 Παπασταύρου Χ. 3, 40
 Παπαχριστοδούλου Π. 2, 11, 50, 109, 118, 4, 8, 10, 15, 124, 176, 207, 7, 11
 Παπαχριστοδούλου Χ. 3, 72
 Παπαχρυσστόμου Χ. 4, 67
 Παρλαμάς Μ. 2, 20
 Parlangeìli Ο. 3, 86
 Παρχαρίθης Ι. 2, 82
 Παρχαλίδης Στ. 2, 94

- Πατριαρχίας Β. 2, 48
 Παυλόπουλος Γ. 5, 16
 Πελεκάσης Δ. 6, 6
 Περάνθης Μ. 2, 34. 51 4, 69
 Περιστέρης Σπ. 2, 30
 Πετρόπουλος Δ. 2, 6. 110. 116
 Πετρόχειλος Μ. 4, 126 7, 12
 Πετσάλης - Διομήδης Θ. 7, 3
 Πιλαδάκης Κ. 3, 41
 Πλατάκης Ε. 4, 197
 Πολιτόπουλος Τ. 4, 165
 Πομόνης Μ. 3, 54. 55. 56. 57. 59 5, 19
 Πουρνάρας Δ. 4, 118
 Πρεβελάκης Ε. 4, 66. 122
 Πρωτοψάλτης Ε. 4, 97
 Πτίνης Κ. 2, 36

 Ρακτιθάν Κ. 4, 135
 Ροθᾶς Μ. 4, 136
 • Ροζᾶκος Ν. 4, 18. 164
 Rohlfis G. 3, 86, 87
 Rose H. 2, 15
 Ρουμελιώτης Γ. 4, 81
 Ρωμαῖος Κ. 2, 62
 Ρωμαῖος Κ. Α. 2, 116

 Σαββίδη Α. 4, 181
 Σακελλαρίου Μ. 4, 119. 120
 Salaville S. 4, 160
 Σβορώνος Ν. 4, 19
 Sevcenco I. 4, 26
 Σιγάλας Μ. 4, 117
 Σιδιανόπουλος Θ. 4, 167
 Σκλάβος Γ. 2, 53 6, 12
 Σκοπετέας Σ. 4, 34 8, 33. 34
 Σκουζές Δ. 4, 109
 Σουμελιθής Γ. 2, 37
 Σούρλας Ε. 2, 90
 Σπανάκης Στ. 4, 193. 194
 Σπαταλᾶς Γ. 2, 91
 Σπυριθάκης Γ. 2, 72. 75
 Σπυρόπουλος Ν. 2, 137
 Σταμούλη - Σαράντη Ε. 2, 111. 119. 128. 135
 Σταμπολής Γ. 2, 131 4, 60
 Starr J. 4, 195

 Στεφανίδης Φ. 3, 82. 83
 Σφήκας Κ. 4, 182
 Σωτηρίου Γ. 4, 158
 Σωτηρίου Ν. 5, 2

 Ταρσούλη Α. 2, 146 5, 11
 Ταρσούλη Γ. 2, 73
 Τατάκης Β. 7, 20
 Τζάρτζανος Ι. 4, 110
 Τόμπας Α. 2, 112
 Τοπούζης Ι. 4, 192
 Topping P. 4, 21
 Τραϊνᾶνος Π. 2, 31
 Τριανταφυλλίδης Μ. 3, 60. 91. 92
 Τριανταφύλλου Κ. 4, 161
 Τσακόπουλος Α. 8, 3
 Τσαούσης Α. 2, 27
 Τσιριντάνης Ν. 4, 132
 Τσοπανάκης Α. 2, 42 3, 16. 74
 Τωμαδάκης Ν. 5, 27

 Φάβης Β. 3, 17. 18
 Φανουράκης Ε. 4, 159
 Φερέτος Μ. 4, 49
 Φλέσσας Ι. 4, 61
 Φραγκάκη Ε. 2, 20. 81
 Φωκάς Δ. 4, 40

 Χαλιώρης Ν. 4, 65
 Χατζηγάκης Α. 3, 42
 Χατζηθάκης Μ. 6, 3
 Χατζηθῆμος Α. 5, 2α
 Χατζηζωάννου Κ. 2, 78. 95 3, 52. 89
 Χατζημιχάλη Α. 2, 127. 138. 147. 148. 149. 150 4, 13 6, 7
 Χαζηψάλτης Κ. 4, 79 5, 29 8, 16
 Χλόη 3, 43
 Χουθαθερδόγλου - Θεόδοτος Σ. 8, 43
 Χριστοφίδης Μ. 4, 202
 Χρυσανθακόπουλος Α. 4, 163
 Χρυσάνθης Κ. 2, 77

 Ψυχογιός Ντ. 2, 32. 55. 97. 114 5, 1 8, 11. 12

 Zgusta L. 3, 75